ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. április 3.[1]

C-114/12. sz. ügy

Európai Bizottság
kontra

az Európai Unió Tanácsa

„A műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló Európa tanácsi egyezménnyel kapcsolatos tárgyalások — Hatáskör — Eljárás”

1. Vita merült fel az Európai Bizottság és az Európai Unió Tanácsa között a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló Európa tanácsi egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) megtárgyalására vonatkozó hatáskört illetően.

2. 2011. december 19-én a Tanács *és* a tagállamok képviselői (a Tanács keretében kormányaik képviselőjeként ülésezve) felhatalmazták a Bizottságot arra, hogy részt vegyen az Egyezményre vonatkozó tárgyalásokon az Európai Unió hatáskörébe tartozó kérdésekben, és utasították az elnökséget, hogy a tagállamok nevében tárgyaljon a hatáskörükbe tartozó kérdésekről (a továbbiakban: határozat).[2] A Bizottság a határozat megsemmisítését kéri, azzal az indokkal, hogy az nem tartja tiszteletben az Európai Unió kizárólagos külső hatásköreit a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelmét illetően. Emellett a Bizottság előadja, hogy a határozatot meg kell semmisíteni, mivel azt az alkalmazandó eljárási szabályokat és a jóhiszemű együttműködés elvét[3] megsértve fogadták el.

Az Egyezmény

3. 2002-ben az Európa Tanács elfogadta Rec(2002)7 számú, a műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogai védelmének fokozásáról szóló ajánlását (a továbbiakban: 2002. évi ajánlás).[4] 2008. február 20-i határozatával a miniszteri bizottság arra utasította a médiaügyi és új kommunikációs szolgáltatásokkal foglalkozó operatív bizottságot (a továbbiakban: CDMC[5]), hogy értékelje az ilyen jogok megerősítésének megvalósíthatóságát. Szintén 2008-ban a CDMC eseti vizsgálócsoportja (Ad-Hoc Stocktaking Group) a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló esetleges Európa tanácsi okmányra vonatkozó emlékeztetőt, valamint megvalósíthatósági tanulmányt készített (a továbbiakban: 2008. évi emlékeztető).

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által az Európai Uniónak és tagállamainak a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló Európa tanácsi egyezménnyel kapcsolatos tárgyalásokon való részvételéről szóló, 2011. december 19-i határozat. A határozatot nem tették közzé, azt a jelen eljárásban a Bizottság kérelmének mellékleteként terjesztették elő. Lásd a 40–44. pontot.

3 — Az elvre néha különböző formában hivatkoznak bizonyos nyelveken: lásd például a C-246/07. sz., Bizottság kontra Svédország ügyben 2010. április 20-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-3317. o.) 70. és 71. pontját.

4 — E dokumentum, illetve az Egyezményre vonatkozó tárgyalásokat érintő egyéb dokumentáció releváns tartalmát az első jogalap elemzésével összefüggésben, az alábbi 122–139. pontban ismertetjük.

5 — Az alábbi 4. pontban használt CDMC és MC-S-NR betűszavakat maga az Európa Tanács alkalmazza.

4. 2009-ben a CDMC jóváhagyta a műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogainak védelmével foglalkozó eseti tanácsadó bizottság (a továbbiakban: MC-S-NR) feladatmeghatározását (a továbbiakban: 2009. évi feladatmeghatározás),[6] és arra utasította a bizottságot, hogy dolgozzon a műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogainak védelmén, valamint esetlegesen készítsen egy egyezménytervezetet.

5. Az MC-S-NR-t még nem hozták létre. Konzultációkra került azonban sor jövőbeli munkáját illetően. A 2010. évi konzultációs találkozón megvitatták egy esetleges egyezmény célját és hatályát érintő kérdéseket.[7] Különösen a 2008. évi emlékeztetőből és a 2010. évi konzultációs találkozó beszámolójából (a továbbiakban: a 2010. évi találkozó beszámolója) kitűnik, hogy a cél a műsorsugárzó szervezetek kizárólagos jogait, például a rögzítési jogot,[8] a többszörözési jogot, a továbbközvetítési jogot, a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tételhez való jogot, a nyilvánossághoz közvetítéshez való jogot és a terjesztési jogot érintő megállapodás, technológiai szempontból semleges módon.[9] A vita egyéb területei felölelik a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek védelmét[10], a védelmi időt, a korlátozások és kivételek nem kimerítő felsorolására vonatkozó igényt, a műszaki intézkedésekkel és jogkezelési adatokkal kapcsolatos jogok és kötelezettségek érvényesítését.[11]

6. Az Egyezmény kiegészítené a fennálló, azonos tárgyú nemzetközi és regionális szerződések szabályait. E rendelkezések és szerződések közül sokat nem erősítettek meg, és/vagy azok nem léptek hatályba.[12] Ahogy a technológiai fejlődés jelentős sebességgel zajlik tovább, e szabályok közül sok veszít hatékonyságából (ennek megfelelően csökkentve annak valószínűségét, hogy a szerződéseket megerősítik, és azok hatályba lépnek).

6 — A 2009. évi feladatmeghatározást a jelen eljárásban az Európa Tanács műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló konzultációs találkozójának (Consultation meeting on the protection of rights of broadcasting organisations) (Strasbourg, 2010. január 28. és 29., a továbbiakban: 2010. évi konzultációs találkozó) beszámolójához csatolt mellékletként nyújtották be (MC-S-NR (2010)Misc1rev). Elérhető az Európa Tanács weboldalán is.

7 — Lásd a fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott 2010. évi találkozó beszámolójának 1. és 2. pontját.

8 — A műsorsugárzás lényegileg a kép- és/vagy hangadatokat tartalmazó jel egyik pontból a másik pontba történő elküldésére irányuló tevékenység. A jel elektromágneses impulzus, és csak akkor létezik, amikor közvetítik, vagyis amíg nem veszik. Sajátos formában felvehető (vagy „rögzíthető”), és azt követően egy vagy több különböző formában (például vezeték nélkül vagy vezetéken) közvetíthető, annak érdekében, hogy elérjen a vevőhöz, amely lehet például televíziókészülék, rádió, számítógép vagy okostelefon. Ezek a vevők ezt követően előállítják a jel által tartalmazott vizuális vagy audioeredményt.

9 — Lásd a fenti 6. lábjegyzetben hivatkozott 2010. évi találkozó beszámolójának 13. pontját.

10 — A például egy esemény helyszínéről a közvetítőhöz, vagy az egyik műsorsugárzó szervezettől a másikhoz küldött műsorhordozó jelet műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelnek nevezik. A jel gyakran digitális, és a műsorsugárzó szervezetek általi felhasználást célozza, nem pedig a nyilvánosság általi közvetlen vételt.

11 — A jogkezelési információk fogalma kapcsán lásd az alábbi 136. pontot.

12 — Lásd például az irodalmi és művészeti alkotások védelméről szóló Berni Egyezményt (1971-es Párizsi Okmány) (a továbbiakban: Berni Egyezmény) (az Európai Unió nem szerződő fél, de a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás [TRIPS-megállapodás] 9. cikkének (1) bekezdése alapján be kell tartania a Berni Egyezmény 1–21. cikkében [a 6a. cikk kivételével] és Függelékében foglaltakat); az előadóművészek, hangfelvétel-előállítók és műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961. október 26-i Római Egyezményt (a továbbiakban: Római Egyezmény) (az Európai Unió nem szerződő fél); a televíziós műsorsugárzás védelméről szóló 1960. június 22-i európai egyezményt (az Európai Unió nem szerződő fél); a határokon átnyúló műholdas műsorsugárzás keretében a szerzői és szomszédos jogokkal kapcsolatos kérdésekről szóló, 1994. május 11-i európai egyezményt (az Európai Unió szerződő fél); a műsorhordozó jelek műholdas továbbításáról szóló 1974. évi brüsszeli egyezményt (a továbbiakban: 1974. évi brüsszeli műholdegyezmény) (az Európai Unió nem szerződő fél); a TRIPS-megállapodást (amely a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezmény [a továbbiakban: WTO] 1.C. mellékletét képezi) (az Európai Unió WTO-tag); e megállapodásokat az Európai Közösség nevében a WTO többoldalú szerződéseinek azon részére figyelemmel hagyták jóvá, amelyek a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozat (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) alapján az Európai Közösségek hatáskörébe tartoznak; a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (a továbbiakban: WIPO) Szerzői Jogi Szerződése, valamint a WIPO Előadásokról és Hangfelvételekről szóló 1996. évi Szerződése (az Európai Unió szerződő fél, mindkettőt a WIPO Szerzői Jogi Szerződésének, valamint a WIPO Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződésének az Európai Közösség nevében történő jóváhagyásáról szóló 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozat [HL L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.] alapján hagyták jóvá az Európai Közösség nevében).

7. Az esetleges Európa tanácsi egyezménnyel párhuzamosan folytatódnak a tárgyalások a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló WIPO szerződést illetően.[13] E tárgyalások célja, az Európa Tanács keretében folytatott tárgyalásokhoz hasonlóan az, hogy „frissítsék" a műsorsugárzó szervezetek jogait, válaszul a technológiát érintő változásokra, illetve annak fokozott használatára. 2001-ben az Európai Közösség és tagállamai közösen a WIPO elé terjesztették a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló szerződésre vonatkozó javaslatot.[14]

8. Részben a WIPO-tárgyalások jelentős előrehaladásának elmaradása miatt az Európa Tanács úgy döntött, hogy tárgyalásokat kezd egy külön egyezményt illetően. A jelen eljárás során benyújtott dokumentumokból mindazonáltal az tűnik ki, hogy e tárgyalások figyelembe fogják venni a WIPO-tárgyalásokat, valamint a szerződő felek egyéb fennálló, és a jövőben lehetséges nemzetközi kötelezettségeit.[15]

Jogi háttér

Az Európai Unióról szóló szerződés

9. Az EUSZ 5. cikk rögzíti a hatáskör-átruházás elvét, amely szerint minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződések nem ruháztak át az Európai Unióra, a tagállamoknál marad.[16] Az 5. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[…] az Unió kizárólag a tagállamok által a Szerződésekben ráruházott hatáskörök határain belül jár el a Szerződésekben foglalt célkitűzések megvalósítása érdekében. Minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződések nem ruháztak át az Unióra, a tagállamoknál marad".

10. Az EUSZ 13. cikk (2) bekezdése kimondja: „Az egyes intézmények a Szerződésekben rájuk ruházott hatáskörök határain belül, az ott meghatározott eljárások, feltételek és célok szerint járnak el. Az intézmények jóhiszeműen és kölcsönösen együttműködnek egymással."

11. Az EUSZ 16. cikk (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „Ha a Szerződések eltérően nem rendelkeznek, a Tanács minősített többséggel határoz."

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés

12. Az EUMSZ 2. cikk értelmében:

„(1) Ha egy meghatározott területen a Szerződések kizárólagos hatáskört ruháznak az Unióra, e területen kizárólag az Unió alkothat és fogadhat el kötelező erejű jogi aktust, a tagállamok pedig csak annyiban, amennyiben őket az Unió erre felhatalmazza, vagy ha annak célja az Unió által elfogadott jogi aktusok végrehajtása.

13 — Lásd például a WIPO szerzői és szomszédos jogokkal foglalkozó állandó bizottságának „A műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló szerződéssel kapcsolatos munkadokumentumát" [WIPO, Standing Committee on Copyright and Related Rights, Working Document for a Treaty on the Protection of Broadcasting Organisations] SCCR/24/10. Corr.

14 — WIPO, A műsorsugárzó szervezetek jogainak védelme – Előterjesztették az Európai Közösség és tagállamai, SCCR/6/2 (2001. október 3.) (a továbbiakban: 2001. évi WIPO-javaslat). A „műsorsugárzás" meghatározásával kapcsolatban 2003-ban kiegészítő javaslatot terjesztettek elő (lásd WIPO, 1a. cikk – Az Európai Közösség és tagállamai által előterjesztett javaslat, SCCR/9/12 [2003. június 24.]). E dokumentumokat a Bizottság kérelmével együtt benyújtották. A Bíróság elé nem terjesztettek kérdést e WIPO-szerződés megtárgyalására és esetleges megkötésére vonatkozó hatáskört illetően.

15 — Hivatkozás a fenti 6. lábjegyzetben, 6. pont.

16 — Lásd még az EUSZ 4. cikk (1) bekezdését.

(2) Ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal megosztott hatáskört ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat.[17] A tagállamok e hatáskörüket csak olyan mértékben gyakorolhatják, amilyen mértékben az Unió hatáskörét nem gyakorolta. A tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról.

[…]”

13. A megosztott hatáskörök gyakorlásáról szóló (25.) Jegyzőkönyv[18] egyetlen cikke a következőket mondja ki: „Hivatkozással [a] megosztott hatáskörökről szóló [EUMSZ 2. cikk] (2) bekezdésére, amikor az Unió egy adott területen fellép, a hatáskör e gyakorlása kizárólag azokra az elemekre terjed ki, amelyekre a szóban forgó uniós fellépés vonatkozik, és ennek megfelelően nem terjed ki a terület egészére.”

14. Az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdése felsorolja azokat a területeket, amelyeken az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik, beleértve a következőket:

„[…]

b) a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása,

[…]

e) közös kereskedelempolitika.”

15. Nemzetközi megállapodás megkötésére az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése biztosít kizárólagos hatáskört az Európai Unió számára, „[…] ha annak megkötését valamely uniós jogalkotási aktus írja elő, vagy ha az hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, illetve annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja”.

16. Az EUMSZ 4. cikk a megosztott hatáskörökről szól, és a következőket mondja ki:

„(1) Az Unió a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik azokban az esetekben, ahol a Szerződések olyan hatáskört ruháznak rá, amely nem tartozik a 3. és 6. cikkben felsorolt területekhez.

(2) Az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörök a következő fő területeken alkalmazandók:

a) belső piac,

[…]”

17. Az EUMSZ 26. cikk (1) bekezdése szerint az Európai Unió „a Szerződések vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően meghozza a belső piac létrehozásához, illetve működésének biztosításához szükséges intézkedéseket”. Az EUMSZ 114. cikk (1) bekezdése szól „a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó [olyan intézkedések rendes jogalkotási eljárás keretében az Európai Parlament és a Tanács általi elfogadásáról], amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése”.

17 — Lásd még a Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia záróokmányához csatolt, a hatáskörök elhatárolásáról szóló 18. nyilatkozatot.

18 — HL 2012. C 326., 307. o.

18. Az EUMSZ 83. cikk (2) bekezdésének első mondata a következőket mondja ki: „Ha valamely harmonizációs intézkedések hatálya alá tartozó területen az Unió politikájának eredményes végrehajtásához elengedhetetlen a tagállamok büntetőügyekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése, irányelvekben szabályozási minimumokat lehet megállapítani e területen a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan. […]”.

19. Az EUMSZ Ötödik részének I. címe tartalmazza az Európai Unió külső kapcsolataira vonatkozó általános rendelkezéseket. Az EUMSZ 207. cikk (1) bekezdése szerint a közös kereskedelempolitika (ami az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének e) pontja szerint kizárólagos hatáskört jelent) „[…] egységes elveken alapul; ez vonatkozik különösen […] a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásaira […] A közös kereskedelempolitikát az Unió külső tevékenységének elvei és célkitűzései által meghatározott keretek között kell folytatni”. Ugyanazon rész V. címe kifejezetten a nemzetközi megállapodásokra vonatkozik. Az EUMSZ 216. cikk a következőket rögzíti:

„(1) Az Unió megállapodást köthet egy vagy több harmadik országgal vagy nemzetközi szervezettel, ha a Szerződések ilyen megállapodás megkötését írják elő, ha az a Szerződésekben meghatározott célkitűzések elérése érdekében szükséges, ha valamely kötelező erejű jogi aktus ilyen értelmű rendelkezést tartalmaz, vagy ha az a közös szabályokat érintheti, illetve azok alkalmazási körét megváltoztathatja.

(2) Az Unió által megkötött megállapodások kötelezőek az Unió intézményeire és tagállamaira.”

20. Az EUMSZ 218. cikk állapítja meg a többek között a nemzetközi megállapítások megtárgyalására, aláírására és megkötésére vonatkozó eljárási szabályokat:

„(1) A 207. cikkben megállapított különös rendelkezések sérelme nélkül az Unió és a harmadik országok, illetve nemzetközi szervezetek közötti megállapodásokat az alábbi eljárás szerint kell megtárgyalni és megkötni.

(2) A Tanács felhatalmazást ad a tárgyalások megkezdésére, elfogadja a tárgyalási irányelveket, felhatalmazást ad az aláírásra és megköti a megállapodásokat.

(3) A Bizottság […] ajánlásokat nyújt be a Tanácsnak, amely a tárgyalások megkezdéséről határozatot fogad el, amelyben a Tanács kijelöli – a tervezett megállapodás tárgyától függően – az Unió főtárgyalóját vagy tárgyaló küldöttségének vezetőjét.

(4) A Tanács a főtárgyaló számára irányelveket határozhat meg, és egy különbizottságot jelölhet ki, amellyel a tárgyalások folytatása során egyeztetni kell.

(5) A főtárgyaló javaslata alapján a Tanács határozatban felhatalmazást ad a megállapodás aláírására és – amennyiben szükséges – a hatálybalépését megelőzően ideiglenes alkalmazására.

(6) A Tanács a főtárgyaló javaslata alapján a megállapodás megkötéséről határozatot fogad el.

[…] a Tanács a megállapodás megkötésére vonatkozó határozatot a következőképpen fogadja el:

a) az Európai Parlament egyetértését követően a következő esetekben:

[…]

v. a rendes jogalkotási eljárás, vagy a különleges, az Európai Parlament egyetértéséhez kötött jogalkotási eljárás alkalmazási körébe tartozó területekre vonatkozó megállapodások megkötése.

Az Európai Parlament és a Tanács sürgős esetben megállapodhat az egyetértés megadásának határidejében.

b) az Európai Parlamenttel folytatott konzultációt követően, minden egyéb esetben. Az Európai Parlament véleményét a Tanács által az ügy sürgősségétől függően megállapított határidőn belül közli. Ha ezen a határidőn belül nem nyilvánít véleményt, a Tanács határozhat.

(7) A megállapodás megkötésekor a Tanács – az (5), (6), illetve (9) bekezdéstől eltérve – felhatalmazhatja a főtárgyalót arra, hogy az Unió nevében módosításokat hagyjon jóvá, ha a megállapodás rendelkezése szerint a módosításokat egyszerűsített eljárással kell elfogadni, vagy azokat a megállapodás által létrehozott szervnek kell elfogadnia. A Tanács e felhatalmazást meghatározott feltételekhez kötheti.

(8) A Tanács az eljárás egésze során minősített többséggel jár el.

Mindazonáltal a Tanács egyhangúlag jár el, ha a megállapodás olyan területre vonatkozik, ahol az uniós jogi aktusok elfogadásához egyhangúságra van szükség, valamint a társulási megállapodások és a 212. cikkben említett, a tagjelölt országokkal kötendő megállapodások esetén. A Tanács szintén egyhangúlag jár el az Uniónak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez történő csatlakozására irányuló megállapodásról; a megállapodás megkötéséről szóló határozat csak azt követően lép hatályba, hogy a tagállamok saját alkotmányos követelményeiknek megfelelően azt jóváhagyták.

(9) A Tanács a Bizottságnak […] a javaslata alapján határozatot fogad el valamely megállapodás alkalmazásának felfüggesztésére, valamint a megállapodásokkal felállított szervekben az Unió által képviselendő álláspontok kialakítására vonatkozóan, amennyiben az ilyen szervnek joghatással bíró jogi aktust kell hoznia, kivéve a megállapodás intézményi kereteit kiegészítő vagy módosító jogi aktusokat.

(10) Az Európai Parlamentet az eljárás minden szakaszában haladéktalanul és teljes körűen tájékoztatni kell.

(11) Egy tagállam, az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság kérheti a Bíróság véleményét a tervezett megállapodásnak a Szerződésekkel való összeegyeztethetőségéről. Ha a Bíróság véleménye kedvezőtlen, a tervezett megállapodás csak akkor léphet hatályba, ha azt módosítják, vagy a Szerződéseket felülvizsgálják.”

21. Az EUMSZ 263. cikk első bekezdése szerint:

„A [Bíróság] ‘megvizsgálja a jogalkotási aktusok jogszerűségét, valamint a Tanács, a Bizottság és az Európai Központi Bank jogi aktusait, kivéve az ajánlásokat és a véleményeket, továbbá az Európai Parlament és az Európai Tanács harmadik személyekre joghatással járó aktusait. Az Európai Unió Bírósága megvizsgálja továbbá az Unió szervei vagy hivatalai által elfogadott, harmadik személyekre joghatással járó jogi aktusok jogszerűségét.”

22. Az EUMSZ 288. cikk értelmében:

„Az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében az intézmények rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el.

[…]

A határozat teljes egészében kötelező. Amennyiben külön megjelöli, hogy kik a címzettjei, a határozat kizárólag azokra nézve kötelező, akiket címzettként megjelöl.

[…]”

A műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogaival kapcsolatos uniós szabályozás

23. A Bizottság kérelme a műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogaival kapcsolatos megállapodás megtárgyalására vonatkozó hatáskörre koncentrál. Ennélfogva a jelen összefoglalót az ilyen jogokra irányadó uniós szabályozásra korlátozom.

24. A szabályozás bizonyos mértékig töredezett, és több jogi aktusban található. A szerzői és szomszédos jogokat először a 92/100 irányelv szabályozta együttesen, amelyet a 2006/115 irányelv helyezett hatályon kívül és váltott fel (a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról szóló irányelv).[19] Az utóbbi (16) preambulumbekezdése szerint „[a] tagállamok számára lehetőséget kell biztosítani, hogy a szomszédos jogok jogosultjainak az ezen irányelvben előírtnál szélesebb körű védelmet nyújtsanak a műsorsugárzás és a nyilvánossághoz közvetítés tekintetében.”[20]

25. A 2006/115 irányelvet a 2006/116 irányelvvel (a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi ideje tekintetében)[21], a 93/83 irányelvvel (amely a műholdas műsorsugárzással és a vezetékes továbbközvetítéssel kapcsolatban külön szabályokat tartalmaz)[22], valamint a 2001/29 irányelvvel (amely az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szól) együttesen kell értelmezni.

26. Ezek az irányelvek hangsúlyozzák a szerzői jog és a szomszédos jogok elkülönült jellegét azáltal, hogy előírják, hogy a szomszédos jogok védelme nem érinti és nem korlátozza a szerzői jogok védelmét.[23]

27. A 2006/115 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése kimondja a műsorsugárzó szervezetek *rögzítési jogát*, vagyis a kizárólagos jogot sugárzott műsoraik rögzítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, függetlenül attól, hogy a közvetítés vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is. A 7. cikk (3) bekezdése azt mondja ki, hogy e jog nem illeti meg a kábeles műsorszolgáltató szervezeteket, amennyiben kábel útján kizárólag továbbközvetítik a műsorsugárzó szervezetek sugárzott műsorait. A 93/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően e védelem alkalmazandó a műholdas nyilvánossághoz közvetítés esetében is, amely az irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerint „[…] az a cselekmény, amikor a műsorsugárzó szervezet ellenőrzése és felelőssége mellett a nyilvánosság általi vételre szánt műsorhordozó jeleket a műhold felé, majd onnan a Föld felé vezető megszakítatlan közvetítési láncba juttatják”.

19 — A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i 93/98/EGK irányelv (HL L 290., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 141. o.), majd az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o., a továbbiakban: InfoSoc irányelv) által módosított, a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv (HL L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.), amelyet végül a 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 376., 28. o.) foglalt egységes szerkezetbe és helyezett hatályon kívül.

20 — Lásd az alábbi 29. és 32. pontot.

21 — A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló, 2006. december 12-i 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 372., 12. o.), amelyre a védelmi időről szóló irányelvként is hivatkoznak.

22 — A műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló, 1993. szeptember 27-i 93/83/EGK tanácsi irányelv (HL L 248., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 134. o.). Ez az irányelv a 92/100 irányelvre hivatkozik, de a 2006/115 irányelv 14. cikkének második bekezdése szerint „a hatályon kívül helyezett [92/100] irányelvre való hivatkozásokat erre az irányelvre való hivatkozásként kell értelmezni […]”.

23 — A 93/83 irányelv 5. cikke; a 2001/29 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése, és a 2006/115 irányelv 12. cikke. A 2006/116 irányelv eltérő védelmi időt biztosít a szerzői jog, illetve a szomszédos jogok tekintetében, ezért nem tartalmaz hasonló rendelkezést.

28. A 2001/29 irányelv 2. cikkének e) pontja rögzíti a *többszörözési jogot*,[24] amely szerint „[a] tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát: […] a műsorsugárzó szervezetek számára műsoraik rögzítése tekintetében függetlenül attól, hogy a műsor közvetítése vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is”. A 93/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően e védelem alkalmazandó a műholdas nyilvánossághoz közvetítés esetében is.

29. A 2006/115 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése azt írja elő, hogy a tagállamok biztosítsanak kizárólagos jogot a műsorsugárzó szervezetek számára műsoraik *nyilvánossághoz közvetítésének* engedélyezésére, illetve megtiltására, amennyiben e közvetítés olyan helyiségben történik, amely belépti díj ellenében hozzáférhető a nyilvánosság számára. A (16) preambulumbekezdés szerint a tagállamok továbbra is jogosultak szélesebb körű védelmet biztosítani e jogok számára. A 93/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően e védelem alkalmazandó a műholdas nyilvánossághoz közvetítés esetében is, de ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése megerősíti, hogy ez minimális védelmi szintet is jelent.

30. A 2001/29 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének d) pontja rögzíti a *nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel jogát*, vagyis „[…] kizárólagos jogot [a] vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz [közvetítés] engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg […] a műsorsugárzó számára műsoraik rögzítése tekintetében függetlenül attól, hogy a műsor közvetítése vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is”. A 2001/29 irányelv (24) preambulumbekezdése azt mondja ki, hogy ezt „[…] úgy kell értelmezni, hogy ez lefedjen minden olyan cselekményt, amikor a védelem alatt álló teljesítményeket a nyilvánosság olyan tagjai számára teszik hozzáférhetővé, akik a hozzáférhetővé tétel kiindulópontjának helyszínen [helyesen: helyszínén] nincsenek jelen; ez a jog más cselekményekre nem vonatkozik”.

31. A 2006/115 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének d) pontja azt írja elő, hogy a tagállamok biztosítsák a műsorsugárzó szervezetek számára a kizárólagos *terjesztési jogot* arra, hogy rögzített műsoraikat, illetve azok többszörözött példányait adásvétel útján vagy egyéb módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék. A 9. cikk (2) bekezdése e jog kimerüléséről szól, a 9. cikk (3) bekezdése pedig hozzáteszi, hogy a terjesztési jog nem érinti az ugyanezen irányelv I. fejezetében, szereplő, bérleti joggal és haszonkölcsönzési joggal kapcsolatos rendelkezéseket. A 9. cikk (4) bekezdése szerint „[a] terjesztési jog átruházható, átengedhető, illetve felhasználási szerződés tárgyát képezheti.”

32. A 2006/115 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése azt írja elő, hogy tagállamok biztosítsanak kizárólagos jogot a műsorsugárzó szervezetek számára műsoraik vezeték nélküli *sugárzásának* (másként: továbbközvetítés) engedélyezésére, illetve megtiltására. A (16) preambulumbekezdés szerint a tagállamok továbbra is jogosultak szélesebb körű védelmet biztosítani e jogok számára. A 93/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően e védelem alkalmazandó a műholdas nyilvánossághoz közvetítés esetében is, és ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése megerősíti, hogy ez minimális védelmi szintet jelent.

33. A 2006/115 irányelv 10. cikkének (1) bekezdése négy jogalapot rögzít, amelyek alapján a tagállamok jogosultak *korlátozni* az irányelv II. fejezetében biztosított *szomszédos jogokat*. Ezenkívül a 10. cikk (2) bekezdése szerint bármely tagállam bevezethet olyan korlátozásokat, mint amelyek az irodalmi és művészeti alkotások szerzői jogi védelme tekintetében alkalmazandók. Ugyanezen rendelkezés rögzíti

24 — E jog eredetileg a 92/100 irányelv 7. cikkében szerepelt, de a 2001/29 irányelv hatályon kívül helyezte ezt a rendelkezést.

azt is, hogy „[k]ényszerengedély […] csak a Római Egyezmény rendelkezéseivel összeegyeztethető mértékben írható elő”. A 10. cikk (3) bekezdése szerint e korlátozások mindenképpen „[…] kizárólag olyan különleges esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit”.

34. A 2001/29 irányelv (31) preambulumbekezdése azt mondja ki, hogy „[…] a kivételeket és korlátozásokat [egységesen] kell meghatározni”, valamint „[a] harmonizáció mértékét az határozza meg, hogy az adott kivételek és korlátozások hogyan hatnak a belső piac zavartalan működésére”. A (32) preambulumbekezdés ehhez hozzáteszi, hogy a 2001/29 irányelv „a többszörözés joga, valamint a nyilvánossághoz közvetítés joga alóli valamennyi kivételt és korlátozást kimerítően sorolja fel”. A kivételeket és korlátozásokat a szóban forgó konkrét jogra hivatkozva határozzák meg. Az 5. cikk (2) bekezdése határozza meg például azokat az indokokat, amelyek alapján a (2. cikkben szereplő) többszörözési jog alóli kivétel vagy korlátozás állapítható meg. Az 5. cikk (3) bekezdése jelöli meg a többszörözési jog és a 3. cikk szerinti jogok (ily módon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel jogát is beleértve) vonatkozásában megállapítható kivételeket vagy korlátozásokat. Az 5. cikk (5) bekezdése szerint e kivételek és korlátozások „[…] kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit”.

35. A 2001/29 irányelv 6. cikke írja elő a *hatásos műszaki intézkedések megkerülésével szembeni védelemre* vonatkozó kötelezettséget, amely intézkedéseket a (3) bekezdésben úgy határozza meg, mint „[…] minden olyan technológia, eszköz vagy alkatrész, amely rendes működése során alapvetően arra szolgál, hogy a művek és más, jogi védelem alatt álló teljesítmények tekintetében megelőzze, illetve megakadályozza a jogszabályban meghatározott szerzői jog vagy szomszédos jogok […] jogosultja által nem engedélyezett cselekményeket”. A 6. cikk (1) bekezdése szerint „[a] tagállamok megfelelő jogi védelmet biztosítanak a hatásos műszaki intézkedések olyan megkerülése ellen, amelyet olyan személy hajt végre, aki tudja, vagy kellő gondosság mellett tudnia kellene, hogy cselekményének célja a műszaki intézkedés megkerülése”. A 2001/29 irányelv (47) preambulumbekezdése a következőket mondja ki: „A belső piac működésének megzavarására alkalmas különféle jogi megközelítések elkerülése érdekében harmonizálni kell a hatásos műszaki intézkedések megkerülése, valamint az ezt célzó eszközök és termékek előállítása, illetve az ilyen szolgáltatások nyújtása elleni jogi védelmet.”

36. A 2001/29 irányelv 7. cikke rendelkezik a *jogkezelési adatokkal* kapcsolatos kötelezettségekről, amely adatokat a (2) bekezdésben úgy határozza meg, mint „[…] a jogosultaktól származó minden olyan adat, amely [a 2001/29 irányelvben] említett jog […] által védett műveket vagy más teljesítményeket, illetve a szerzőket vagy más jogosultakat azonosítja, vagy a mű vagy más teljesítmény felhasználásának feltételeiről tájékoztat, továbbá az ilyen adatot megjelenítő szám vagy kód”. A 7. cikk (1) bekezdése alapján a tagállamok „[…] megfelelő jogi védelemről gondoskodnak az alábbi cselekményeket tudatosan jogosulatlanul végző személyekkel szemben: a) elektronikus jogkezelési adat eltávolítása vagy megváltoztatása; b) olyan művek, illetve [a 2001/29 irányelv] […] alapján védelem alatt álló egyéb teljesítmények terjesztése, terjesztés céljából történő behozatala, sugárzása, nyilvánossághoz közvetítése, továbbá a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétele, amelyekről az elektronikus jogkezelési adatot engedély nélkül eltávolították, illetve megváltoztatták, amennyiben a személy tudja, vagy kellő gondosság mellett tudnia kellene, hogy e cselekményével valamely jogszabályban meghatározott szerzői jog vagy szomszédos jogok […] megsértésére mást indít, illetve ilyen jog megsértését lehetővé teszi, megkönnyíti vagy leplezi”. A 2001/29 irányelv (56) preambulumbekezdése a következőket rögzíti: „A belső piac működésének megzavarására alkalmas eltérő jogi megközelítések elkerülése érdekében harmonizált jogi védelemről kell gondoskodni minden ilyen jellegű tevékenység ellen.”

37. Ami a *védelmi időt* illeti, a 2006/116 irányelv (3) preambulumbekezdése megállapította, hogy az Európai Unión belül egységes védelmi időnek kell érvényesülnie. A 2006/116 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése szerint a műsorsugárzó szervezetek jogai az első sugárzástól számított 50 évig részesülnek védelemben, függetlenül attól, hogy az vezetékes úton vagy vezeték nélkül, kábelen keresztül vagy műhold útján történik.

38. Ami végül *a szomszédos jogok érvényesítését* illeti, a 2001/29 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a tagállamok rendelkezzenek megfelelő szankciókról és jogorvoslatokról, továbbá tegyenek meg minden szükséges intézkedést e szankciók és jogorvoslatok alkalmazásának biztosítása érdekében. Rögzíti, hogy a szankciók hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek kell, hogy legyenek.[25] A 8. cikk (2) és (3) bekezdése kártérítési igényekről, az ideiglenes intézkedés (a közvetítő szolgáltatókkal szemben kérelmezett ideiglenes intézkedéseket is beleértve), valamint a jogsértő anyagok lefoglalása iránti kérelmekről szól.

39. A 2004/48 irányelvet[26] olyan helyzetben fogadták el, amelyben a tagállamok között jelentős eltérések maradtak fenn a szellemi tulajdonjogok érvényesítését illetően, többek között az ideiglenes intézkedések iránti kérelmekkel, a kár mértékének megállapításával, vagy a szellemi tulajdonjogok megsértésétől való eltiltást elrendelő határozatokkal összefüggésben.[27] Rendelkezései nem sérthetik a 2001/29 irányelv rendelkezéseit, és a 2004/48 irányelv (23) preambulumbekezdése az előbbi által a szerzői jogi és szomszédos jogi jogsértések tekintetében biztosított „átfogó harmonizációra” utal.[28] A 2004/48 irányelv (28) preambulumbekezdése szerint „[…] a büntetőjogi jogkövetkezmény is megfelelő esetben a szellemi tulajdonjogok érvényesítési eszközének [minősül]”. A 2. cikk (3) bekezdésének b) és c) pontja szerint a 2004/48 irányelv nem érinti „a tagállamok nemzetközi megállapodásokból – így különösen a TRIPS-megállapodásból – fakadó kötelezettségeit, ideértve a büntetőeljárásokra és büntetésekre vonatkozó megállapodásokat”, illetve „a szellemi tulajdonjogok megsértéshez kapcsolódó büntetőeljárásokra és büntetésekre vonatkozó tagállami rendelkezéseket”.

A határozat

40. 2011. február 9-én a Bizottság azt javasolta, hogy a Tanács hatalmazza fel az Egyezmény megtárgyalására. A Bizottság azt az álláspontot képviselte, anélkül hogy a Szerződésben szereplő bármilyen alapra hivatkozott volna, hogy kizárólagos hatáskörrel rendelkezik, mivel az Egyezmény tárgya fennálló irányelvek hatálya alá tartozik, és az Egyezmény az uniós vívmányokon alapul. A Tanács által a Bíróság felhívására válaszul benyújtott okiratokból[29] az tűnik ki, hogy a Bizottság javaslatát a szellemi tulajdonjoggal (szerzői joggal) foglalkozó munkacsoport több alkalommal megvitatta, valamint, hogy az elnökség ezt követően a határozat alapját képező kompromisszumos javaslatot dolgozott ki. Ezen eljárás során a Tanács jegyzőkönyvébe felvették a Bizottság egy olyan hivatalos nyilatkozatát, amely szerint a Bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Egyezmény megkötése kizárólagos hatáskört érint, és hogy az általa „hibrid aktusként” jellemzett határozat megsértette az EUMSZ 218. cikk (2) és (3) bekezdését.

41. 2011. december 19-én a Tanács és a tagállamok Tanács keretében ülésező képviselői elfogadták a határozatot. Tudomásom szerint nem áll rendelkezésre a szavazási folyamatot bemutató dokumentum. 2011. december 21-én a határozatot közölték a Bizottsággal.

25 — Lásd még a 2001/29 irányelv (58) preambulumbekezdését.

26 — A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.).

27 — Lásd a 2004/48 irányelv (7) preambulumbekezdését.

28 — Lásd a 2004/48 irányelv 2. cikkének (2) bekezdését és (16) preambulumbekezdését. Lásd még a 2001/29 irányelv 8. cikkének (3) bekezdését illetően a (23) preambulumbekezdést is.

29 — Lásd az alábbi 47. pontot.

42. A határozat preambuluma, amelynek címzettje a Bizottság,[30] a következőképpen szól:

„tekintettel az [EUMSZ-re], és különösen annak 218. cikke (3) és (4) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

mivel:

(1) A Bizottságot fel kell hatalmazni arra, hogy az Unió nevében részt vegyen [az Egyezményre vonatkozó] tárgyalásokon, az Unió hatáskörébe tartozó olyan kérdések kapcsán, amelyek vonatkozásában uniós szabályok elfogadására került sor.

(2) A tagállamoknak saját nevükben kell részt venniük e tárgyalásokon, és kizárólag akkor, ha a tárgyalások során felmerülő kérdések saját hatáskörükbe tartoznak. Az Unió külső képviselete egységének biztosítása érdekében a tagállamoknak és a Bizottságnak szorosan együtt kell működniük a tárgyalási folyamat során,

[…]”

43. A határozat 1. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy részt vegyen [az Egyezményre vonatkozó] tárgyalásokon, és e tárgyalásokat az Unió nevében folytassa az Unió hatáskörébe tartozó olyan kérdések kapcsán, amelyek vonatkozásában uniós szabályok elfogadására került sor, a szellemi tulajdonjoggal (szerzői joggal) foglalkozó munkacsoporttal (a továbbiakban: különbizottság) konzultálva.

(2) A Bizottság a szóban forgó tárgyalásokat a jelen határozat mellékletében szereplő tárgyalási irányelveknek, és/vagy a kifejezetten e tárgyalások kapcsán a különbizottságban kialakított egyezetett uniós álláspontoknak megfelelően folytatja.

(3) Amennyiben a tárgyalások tárgya tagállami hatáskörbe tartozik, az elnökség teljes hatáskörrel részt vesz a tárgyalásokon, és azokat a tagállamok nevében az előzetesen egyeztetett közös álláspont alapján folytatja. Amennyiben egyeztetett közös álláspont nem alakítható ki, a tagállamok a (4) bekezdés sérelme nélkül jogosultak önállóan felszólalni és szavazni a szóban forgó kérdésről.

(4) A Bizottság és a tagállamok a tárgyalási folyamat során szorosan együttműködnek annak érdekében, hogy nemzetközi szinten egységesen képviselhessék az Európai Uniót és tagállamait.

(5) A Bizottságnak és/vagy az elnökségnek gondoskodnia kell arról, hogy a tárgyalásokkal kapcsolatos dokumentumokat a tagállamok kellő időben megkapják. A Bizottságnak és/vagy az elnökségnek minden tárgyalási forduló előtt és után nyílt és átlátható módon be kell számolnia a Tanácsnak és/vagy a különbizottságnak a tárgyalások eredményeiről, szükség esetén pedig minden olyan problémáról, amely a tárgyalások során esetlegesen felmerül.”

44. A határozat melléklete rögzíti a tárgyalási irányelveket, amely szerint:

„(1) A Bizottság biztosítja, hogy a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló, az Európa Tanács által javasolt egyezmény tervezete tartalmazza a megfelelő rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy az Európai Unió az Egyezmény részes felévé válhasson.

30 — A határozat 2. cikke.

(2) A Bizottság olyan módon folytatja a tárgyalásokat, amely biztosítja, hogy a tervezett rendelkezések összhangban állnak a […] 2006/115/EK irányelvvel, a […] 2006/116/EK irányelvvel, a […] 93/83/EGK irányelvvel és a […] 2001/29/EK irányelvvel, valamint az Európai Unió és tagállamai által a WTO égisze alatt tárgyalt […] TRIPS-megállapodás keretében vállalt kötelezettségekkel.

(3) A jelen tárgyalási irányelvek a tárgyalások előrehaladásának megfelelően módosíthatók."

Panasz és eljárás

45. A Bizottság a határozat megsemmisítésére irányuló keresetében négy jogalapot terjeszt elő.

46. A Bizottság első jogalapja a hatáskörre vonatkozik. A Bizottság szerint a Tanács megsértette az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdését és 3. cikk (2) bekezdését, mivel úgy tekintette, hogy az Egyezmény hatálya alá tartozó kérdések megosztott hatáskörbe tartoznak, és felhatalmazta a tagállamokat, illetve a Bizottságtól eltérő más intézményt arra, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó ügyben tárgyalásokat folytassanak.

47. A másik három jogalap a határozat elfogadása érdekében követett eljárásokra vonatkozik. A Bizottság különösen a következők megsértésére hivatkozik:

– a nemzetközi megállapodásokra irányuló európai uniós tárgyalásokra adott felhatalmazást érintő eljárás és feltételek;

– a Tanácsban alkalmazandó szavazati szabályok [EUSZ 16. cikk (3) bekezdés és EUMSZ 218. cikk (8) bekezdés]; valamint

– a Szerződésekben foglalt célkitűzések és a jóhiszemű együttműködés elve (EUSZ 13. cikk).

48. Írásbeli észrevételeket a Tanács, a Parlament, a Bizottság, valamint a cseh, a német, a holland és a lengyel kormány, illetve az Egyesült Királyság Kormánya terjesztett elő. A Bíróság által eljárási szabályzata 62. cikkének (1) bekezdése alapján előterjesztett felhívásra a Tanács 2013. július 25-én előterjesztette a határozat elfogadását eredményező eljárásról szóló dokumentációt.

49. A 2013. szeptember 24-én tartott tárgyaláson a holland kormány kivételével az írásbeli észrevételeket előterjesztő valamennyi fél tett szóbeli észrevételeket.

A határozat Bíróság által felülvizsgálatának terjedelme

50. Noha a Tanács nem terjeszt elő formális elfogadhatatlansági kifogást, előadja, hogy a Bíróságnak az EUMSZ 263. cikk alapján nincs hatásköre a tagállamok által hatáskörükbe tartozó ügyekben hozott határozatok vizsgálatára. Ennek megfelelően a Bíróság nem vizsgálhatja felül a határozatot, mivel az a tagállamok képviselőinek olyan határozata, amelyet *nem* a Tanács tagjaiként eljárva hoztak. A német és a holland kormány lényegében támogatja a Tanácsot.

51. A Bizottság és a Parlament előadják, hogy a határozat felhatalmazza az Európai Uniót egy nemzetközi megállapodás megtárgyalására. Ennélfogva a Tanács hatásköreit gyakorolva fogadták el, és azt a Bíróság felülvizsgálhatja. Noha a Bizottság elfogadja, hogy a tárgyalási irányelvek, vagy a különbizottság (amelynek létrehozását a határozat írja elő) álláspontja nem kötelező, érvelése szerint a határozat joghatása az, hogy a felhatalmazást az azon tárgykörökre vonatkozó tárgyalásokra korlátozza, „amelyek vonatkozásában uniós szabályok elfogadására került sor".

52. Nem tudom elfogadni a Tanács érvét.

53. AZ EUMSZ 263. cikk első bekezdése szerint a Bíróság jogosult megvizsgálni a Tanács harmadik személyekre joghatással járó aktusainak jogszerűségét. E tekintetben nem számít az aktus természete vagy formája. [31] A felülvizsgálat vonatkozhat az aktus érdemére, és az elfogadásához vezető eljárási szabályokra.

54. A határozat a Tanács olyan egységes aktusa, amelyet az EUMSZ 218. cikk (3) és (4) bekezdése alapján fogadtak el, és amely felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy a hatáskör-megosztásnak és a határozatban szereplő tárgyalási irányelveknek megfelelően folytasson tárgyalásokat az Egyezményről. Ennélfogva joghatásokkal jár. [32]

55. Az EUMSZ 263. cikk szerint a Bíróság jogosult a határozat felülvizsgálatára, beleértve a tagállamok kormányközi fellépésével kapcsolatos vetületet is. Ennek során a Bíróság nem foglal állást a tagállamok kormányközi fellépéséről – ez kívül esne a hatáskörén. [33] A Bíróság felülvizsgálata kizárólag a Tanácsra összpontosít: különösen arra, hogy a Szerződések alapján joga volt-e kormányközi fellépést szerepeltetni az ilyen típusú határozatban.

56. Valójában itt a kérdés nem az, hogy a határozat a Tanács aktusa *vagy* kormányközi döntés. [34] A kérdés ehelyett az, hogy az EUMSZ 218. cikk (3) és (4) bekezdése értelmében vett, a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó határozat lehet-e mindkettő. A válasz lényegében a Bizottság második és harmadik, a hibrid aktus jogszerűségére vonatkozó jogalapjának érdemétől függ. Ugyanakkor a kormányközi aktus tartalmának egyesítése egy uniós aktus tartalmával nem használható fel az uniós jog előírásainak megkerülésére, és arra, hogy ezt az aktust a Bíróság felülvizsgálati jogkörén kívülre helyezzék. [35]

A jogalapok elemzésének sorrendje

57. A Bizottság a hibrid aktus jogszerűségére vonatkozó második, harmadik és negyedik jogalapot másodlagos megsemmisítési jogalapként fogalmazta meg, de előadja, hogy e jogalapok attól függetlenül hatásosak, hogy a Bíróság megállapítja-e, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az Egyezmény megtárgyalására.

31 — Lásd például a C-181/91. és C-248/91. sz., Parlament kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 1993. június 30-án hozott ítélet (EBHT 1993., I-3685. o.) 13. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-27/04. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2004. július 13-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-6649. o.) 44. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

32 — E tekintetben a tárgyalási irányelvek joghatását meg kell különböztetni az olyan hivatalos okmánytól, amely a Tanács jogi kötőerővel bíró aktusát tartalmazza, amely megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezheti, és amelyen a Bizottság négy jogalapja alapul. Ennélfogva, ha a határozatot e jogalapok bármelyike vagy mindegyike alapján megsemmisítenék, az kihatna a tárgyalási irányelvekre is, mivel azok nem gyakorolhatnak joghatást olyan tárgyalásokkal összefüggésben, amelyek tárgya nem tartozik az Európai Unió hatáskörébe és/vagy amelyekre nem volt megfelelő felhatalmazás. Másként fogalmazva, nem gyakorolhatnak joghatásokat (függetlenül attól, hogy főszabály szerint kötelezőek-e, és ha igen, pontosan milyen okból), amennyiben a Bizottság nincs megfelelően felhatalmazva arra, hogy részt vegyen a tárgyalásokon.

33 — A fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott Parlament kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 12. pontja.

34 — Ez volt a kérdés a fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott Parlament kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben. Ezen ítélet 14. pontjában a Bíróság azt állapította meg, hogy az aktus leírása nem releváns, és hogy a hatáskör kérdését annak eldöntése révén kell megoldani, hogy „[…] tartalmára és elfogadásának valamennyi körülményére figyelemmel a szóban forgó jogi aktus valójában nem a Tanács egy határozata”.

35 — A Bíróság pontosan ezt mondta ki a fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott Parlament kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben a tagállamok által hozott, de a Tanácsban elfogadott határozatot illetően (lásd a 12. pontot). Pusztán az a tény, hogy egy határozatot a Tanács keretében ülésező tagállamok határozataként (vagy hasonló kifejezésekkel leírt aktusként) jelölnek meg, nem jelent elégséges alapot a hatáskör hiányának megállapításához (14. pont). Lásd még egy kissé eltérő összefüggésben a C-170/96. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1998. május 12-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-2763. o.) 12–18. pontját.

58. Ha a Szerződések második, harmadik és negyedik jogalapban hivatkozott rendelkezései nem teszik lehetővé a határozathoz hasonló hibrid aktus Tanács általi elfogadását, akkor formálisan immár nem szükséges megvizsgálni annak tartalmát. Ezzel együtt nyilvánvaló, hogy a hatáskör kérdése nagy jelentőségű a felek és beavatkozók számára: valójában észrevételeikben mindannyian különösen az első jogalapra koncentráltak. Ezért a Bizottság jogalapjait előterjesztésük sorrendjében fogom tárgyalni.

Első jogalap: hatáskör

Érvek

59. A Bizottság első jogalapja szerint a Tanács megsértette az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdését és 3. cikk (2) bekezdését, mivel azt az álláspontot követte, amely szerint az Európa Tanácsban megtárgyalandó kérdések megosztott hatáskörbe tartoznak, és felhatalmazta a tagállamokat, illetve egy Bizottságon kívüli más intézményt arra, hogy megtárgyaljon egy valójában az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó nemzetközi egyezményt. Az első jogalap lényege az, hogy a Tanács nem volt felhatalmazva arra, hogy elismerje a tagállamok bármilyen hatáskörét a tárgyalásokat illetően.

60. A Bizottság – a Parlament által támogatva – azt adja elő, hogy az Európai Unió kizárólagos külső hatáskörrel rendelkezik a nemzetközi egyezmények megtárgyalására és megkötésére egy olyan területen, amely nagyrészt a minimum előírások szintjét meghaladó uniós szabályok által szabályozott tárgykörbe tartozik. E tekintetben hivatkozik a Bíróság ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlatára.[36]

61. Még ha az Egyezmény végleges formájában adott esetben túl is léphet az uniós vívmányokon, a Bizottság érvelése szerint minden megtárgyalandó kérdés semmiképpen nem érintheti, vagy változtathatja meg az uniós vívmányok alkalmazási körét. Az Európai Unió a műsorsugárzó szervezetek jogainak harmonizálására vonatkozó hatáskörét gyakorolja, és ezért jelen esetben egyedül kell eljárnia. Az a tény, hogy e harmonizációs szabályok szerint a tagállamok megőrizhetnek bizonyos hatásköröket korlátozások kialakítására, vagy arra, hogy magasabb szintű védelmet válasszanak, nem érinti e hatáskör kizárólagos jellegét, különösen, mivel közös szabályok állnak fenn a rögzítési jogot, a többszörözési jogot, a továbbközvetítési jogot, a nyilvánossághoz közvetítéshez való jogot, a hozzáférhetővé tételre való jogot és a terjesztési jogot illetően.

62. A Bizottság – a Parlament által támogatva – elutasítja azt az elképzelést, amely szerint a Lisszaboni Szerződés csökkentette az Európai Unió külső hatásköreinek terjedelmét. Az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdése és a (25.) Jegyzőkönyv nem lépett az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlat helyébe. A Bizottság feltételezi, hogy amennyiben a Szerződés megalkotói korlátozni kívánták volna az Európai Unió külső hatáskörét, és módosítani akarták volna a 40 éves ítélkezési gyakorlatot, akkor e szándékukat egyértelművé tették volna.

63. Ha egy hatáskör az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése értelmében kizárólagos, akkor a 2. cikk (2) bekezdése fogalmilag nem alkalmazható. Az a tény, hogy a belső piac megosztott hatásköbe tartozik, nem jelenti azt, hogy a szellemi tulajdonnal kapcsolatos nemzetközi megállapodás megkötésére vonatkozó külső hatáskör is megosztott. Nem vitatott, hogy az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdés alkalmazható nemzetközi egyezményekre: ennélfogva az Európai Unió dönthet úgy, hogy új közös szabályokat olyan nemzetközi megállapodás formájában fogad el, amely azután kötelező lesz a tagállamokra nézve is. Még ha a Bíróság azt is állapítja meg, hogy a hatáskör nem kizárólagos, az Európai Unió akkor is egyedül megtárgyalhatná és megköthetné az Egyezményt, mivel a megosztott hatáskör gyakorlása nem a közös szabályok előzetes elfogadásán alapul.

36 — A 22/70. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 1971. március 31-én hozott ítélet (EBHT 1971., 263. o.) (European Agreement on Road Transport vagy „ERTA-ügy”).

64. Ami a módszereket illeti, a Bizottság azon megközelítéssel szemben érvel, amely szerint a fennálló uniós jog minden rendelkezését összevetik egy jövőbeli nemzetközi egyezmény lehetséges rendelkezéseivel. Az uniós jogra ehelyett következetes és kiegyensúlyozott szabályozásként kell tekinteni. A Bizottság tehát egy „témáról témára" végzett elemzést és egy átfogó elemzést is előad – még ha állítása szerint nem is szükségszerű, hogy minden megtárgyalandó kérdés érintse a belső piac megfelelő működését (aminek alapján a vonatkozó uniós irányelveket elfogadták). Az utóbbi elemzés keretében a Bizottság a Bíróság azon megállapítására támaszkodik, amely szerint az uniós jog igen nagy részben lefedi a Berni Egyezmény tárgykörét.[37] Az 1/03. sz. véleményből kitűnik, hogy az a tény, hogy a tagállamokat megilleti valamilyen mértékű fennmaradt eljárási szabadság, önmagában nem tesz egy hatáskört nem kizárólagossá; a Bíróságnak ezt követően meg kell vizsgálnia, hogy e szabadság érintheti-e vagy megváltoztathatja-e az uniós jog alkalmazási körét.[38] A Bíróság elfogadta, hogy a hatáskör nem veszíti el kizárólagos jellegét amiatt, hogy a harmonizáció nem teljes. E tekintetben a jelen ügy megfelel a 2/91. sz. véleményben rögzített feltételeknek: nagyrészt nem pusztán minimum előírásokat meghatározó uniós szabályok által szabályozott tárgykörbe tartozik.[39]

65. A Bizottság a jelen ügyet a C-45/07. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélethez hasonlítja, amelyben egy olyan szabályozás szerepelt, amely két nemzetközi okmányt lényegileg az uniós jog részévé tett. Az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlat fényében a Bíróság azt állapította meg, hogy egy tagállam nem kezdeményezhet olyan eljárást, amely esetlegesen ezen okmányok módosítását eredményezheti.[40]

66. Ami az Egyezmény tartalmát illeti, a Bizottság előadja, hogy a műsorsugárzás és a védelem jogosultjainak (adott esetben beleértve a webes közvetítőket és a párhuzamos közvetítőket) meghatározása azonnali hatással lesz az uniós vívmányokra. Jelenleg a 2006/115 irányelv és a 2001/29 irányelv azokat a műsorsugárzó szervezeteket védi, amelyek jeleiket vezetékes úton vagy vezeték nélkül sugározzák (e csoportba tartoznak a földi és műholdas műsorszolgáltatók), míg a 93/83 irányelv nem ismeri el a kábeles műsorszolgáltatókat a jogosultak külön csoportjának.

67. Az uniós jog alapján védett jogok kapcsán a Bizottság előadja a következőket:

– a műsorok vezetékes úton (az internetet is beleértve) történő továbbközvetítésének, illetve későbbi továbbközvetítésének védelmére is kiterjedő javaslatok érinthetik vagy megváltoztathatják az uniós jog szerinti *továbbközvetítési jog* alkalmazási körét, és

– a *nyilvánossághoz közvetítéshez való jog* terjedelmének olyan kiszélesítésére irányuló javaslat, hogy annak hatálya alá ne azok a helyiségek tartozzanak, amelyek belépti díj ellenében hozzáférhetők a nyilvánosság számára, érintheti az uniós jog szerint korlátozottabb nyilvánossághoz közvetítéshez való jogot, valamint az egyéb jogosultak jogait, ahol ezt a fogalmat használják.

68. A Bizottság elfogadja, hogy az uniós jog nem védi a *műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jeleket*, mivel azok nem jelentenek műsorsugárzási vagy továbbítási tevékenységet. Előadja ugyanakkor, hogy az ilyen jelek védelmét célzó javaslatok – akár külön jog biztosítása, akár a „műsorsugárzás" széles meghatározása, akár a megfelelő jogi védelemhez való jog révén – elválaszthatatlanul kapcsolódnak a fennálló uniós joghoz, mivel a továbbítás korábbi szakaszában már védelem alatt álló, azonos anyagra vonatkoznak. Emellett az ilyen védelmet a műholdas úton közvetített műsorhordozó jelek szabályozását meghatározó 93/83 irányelv fényében kell megvizsgálni.

37 — Lásd a C-13/00. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2002. március 19-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-2943. o.) 17. pontját.

38 — A 2006. február 7-i 1/03. sz. vélemény (EBHT 2006., I-1145. o.) 148–151. pontja.

39 — Az 1993. március 19-i 2/91. sz. vélemény (EBHT 1993., I-1061. o.) 22–26. pontja.

40 — A 2009. február 12-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-701. o.) 21. és 22. pontja.

69. A Bizottság előadja továbbá, hogy a *védelmi idő* harmonizált, és az uniós jog szabályozza a *hatásos műszaki intézkedések megkerülésével*, illetve a *jogkezelési adatok* engedély nélküli eltávolításával vagy megváltoztatásával szembeni védelmet.

70. Végül, a Bíróság az olyan fogalmakat, mint a „nyilvánossághoz közvetítés” kapcsán a „nyilvánosság”, egységesen (és amennyire lehetséges) a nemzetközi jog fényében értelmezte, illetve arra törekedett, hogy a szellemi tulajdonjogot szabályozó valamely irányelvben szereplő elveket és fogalmakat más irányelvekre is alkalmazza, a konkrét harmonizáció hiányában is. Ebből következően valamely irányelv módosítása érintheti az egész, a jogosultak egy adott csoportja tekintetében értelmezendő és alkalmazandó szabályozást.

71. A beavatkozó tagállamok által is támogatott Tanács szerint az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdésével, és a (25.) Jegyzőkönyvvel együttes értelmezéséből az tűnik ki, hogy az Európai Unió kizárólagos külső hatásköre a nemzetközi megállapodás azon elemeire korlátozódik, amelyeket a szóban forgó uniós aktusok szabályoznak. Másként fogalmazva, az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdését nem úgy kell értelmezni, hogy az jogszabályban rögzíti az 1/03. sz. véleményben szereplő, „nagyrészt az uniós szabályok által szabályozott tárgykörre” vonatkozó tesztet.[41] Másodlagosan, még ha ezt így is kell értelmezni, a Tanács előadja, hogy az olyan ítélkezési gyakorlatot, amely például a 2/91. sz. véleményben[42], a C-467/98. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítéletben[43] és az 1/03. sz. véleményben[44] megjelenik, meg kell különböztetni a jelen ügytől.

72. Annak ellenére, hogy a potenciálisan az Egyezmény hatálya alá eső számos kérdés már uniós szabályok hatálya alá tartozik, és emiatt az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe esik, az Európai Unió nem rendelkezik kizárólagos hatáskörrel az egész Egyezmény megtárgyalására.

73. A Tanács nem fogadja el, hogy a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelme érinti a szerzői jogok és szomszédos jogok védelmének és gyakorlásának átfogó egyensúlyát, mivel az előbbiek az utóbbiakhoz képest független és önálló jogok. Ezt mutatja többek között az SCF-ügyben hozott ítélet,[45] amelyben a Bíróság eltérően értelmezte a „nyilvánossághoz közvetítésnek” a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében, illetve a (2006/115 irányelv által egységes szerkezetbe foglalt) 92/100 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében szereplő fogalmát. Ezenkívül a Tanács előadja, hogy valószínű, hogy az Egyezmény tartalmazni fogja azt a szokásos elvet, amely szerint az általa biztosított védelem nem érinti és semmilyen módon nem befolyásolja az irodalmi és művészeti művek szerzői jogi védelmét.

74. A Tanács ezután a műsorsugárzó szervezetek jogai védelmének három szempontját jelöli meg, amelyekre ki fognak terjedni a tárgyalások, amelyek azonban még nincsenek harmonizálva. Ebből következően a tagállamok részéről az e szempontokra vonatkozó nemzetközi kötelezettségvállalások megtárgyalása és megkötése nem érinti vagy változtatja meg az uniós szabályok alkalmazási körét.

75. Először, a tagállamok továbbra is szabadon dönthetnek arról, hogy kialakítanak-e *kizárólagos jogot a nyilvánossághoz közvetítés engedélyezésére vagy tiltására, amennyiben nincs belépti díj*. A 2006/115 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése csak abban az esetben szabályozza a nyilvánossághoz közvetítést, ha van belépti díj.

41 — Hivatkozás a fenti 38. lábjegyzetben.

42 — Hivatkozás a fenti 39. lábjegyzetben.

43 — EBHT 2002., I-9519. o., az ún. „nyitott égbolt”-ítéletek egyike.

44 — Hivatkozás a fenti 38. lábjegyzetben.

45 — A C-135/10. sz. SCF Consorzio Fonografici-ügyben 2012. március 15-én hozott ítélet (a továbbiakban: SCF-ítélet) 75. és 76. pontja.

76. Másodszor, az uniós jog egyik rendelkezése (beleértve a 2001/29 irányelv 6. cikkét) sem irányul *a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek közvetítésének* védelmére a nyilvánossághoz közvetítést megelőzően. Noha e jel tartalma adott esetben szerzői jogi védelem alá tartozhat, e jog tárgya és jogosultjai nem azonosak a műsorsugárzás tárgyával és jogosultjaival.

77. Harmadszor, bár a Tanács elfogadja, hogy léteznek a *jogérvényesítéssel* kapcsolatos uniós szabályok, e szabályok nem zárják ki, hogy a tagállamok a jogosultak számára a 2004/48 irányelvben foglaltaknál kedvezőbb jogorvoslati lehetőségeket biztosítanak. Nem foglalkoznak továbbá a büntetőjogi szankciókkal, illetve nem tartalmaznak az EUMSZ 83. cikk (2) bekezdésén alapuló minimumszabályt sem. A Tanács elismeri, hogy a határozat elfogadásának időpontjában az Egyezmény tartalma nem volt elég pontos ahhoz, hogy meg lehessen határozni a jogérvényesítésre vonatkozó rendelkezések pontos hatályát, jellegét és tartalmát.

78. A lengyel kormány ehhez hozzáteszi, hogy az Egyezmény a műsorsugárzás szélesebb meghatározását is tartalmazhatja, valamint – ahogy azt az Egyesült Királyság Kormánya is előadja – hogy az uniós jog nem rendelkezik a vezetékes úton történő továbbközvetítésről.

79. A Tanács – a holland és lengyel kormány, illetve az Egyesült Királyság Kormánya által támogatva – kifogásolja a Bizottság azon javaslatát, amely szerint a Bíróságnak az egyedi rendelkezésekre (mint amilyenek a Tanács által tagállami hatáskörbe tartozónak tekintett három szempontra vonatkozó rendelkezések) való összpontosítást mellőzve szélesebb értékelést kell választania. E tekintetben előadja, hogy nincs alapja annak az állításnak, amely szerint minden jogosultnak azonos jogokat kell élveznie. Minden jogot és kötelezettséget összefüggése és célja alapján kell értelmezni. Az a tény, hogy egy szellemi tulajdonról szóló irányelvben szereplő valamely szabályt más ilyen irányelvek által kialakított szabályok és elvek alapján kell értelmezni,[46] nem jelenti azt, hogy az egyik szükségképpen kihat a másikra.

80. Végül, a Tanács elfogadja, hogy amennyiben a megtárgyalt Egyezmény nem tartalmazna semmilyen, a tagállamok hatáskörébe tartozó kérdést, akkor csak az Európai Unió lenne az Egyezmény részese.

Értékelés

Az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében szereplő „amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja” szövegrész jelentése

81. Valamennyi fél egyetért abban, hogy az Európai Unió rendelkezik külső hatáskörrel a műsorsugárzó szervezetek jogaival kapcsolatos nemzetközi megállapodás megtárgyalására. A kérdés az, hogy e hatáskör kizárólagos vagy a tagállamokkal megosztott.

82. Az sem vitatott, hogy a Szerződések kifejezetten nem rendelkeznek kizárólagos hatáskörről a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelmével kapcsolatban, hogy az Egyezmény megkötése nem tekintendő szükségesnek az Európai Unió belső hatáskörei gyakorlásának lehetővé tételéhez a tervezett Egyezmény hatálya alá tartozó tárgykörben, valamint, hogy főszabály szerint e belső hatáskör megosztott. Az, hogy a külső hatáskör kizárólagos-e, azon múlik, hogy az Egyezmény megkötése az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének értelmében a közös szabályokat érinti-e, vagy azok alkalmazási körét megváltoztatja-e.

46 — A C-431/09. sz. és C-432/09. sz., Airfield és Canal Digital egyesített ügyekben 2011. október 13-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-9363. o.) 44. pontja.

83. Ezzel szemben a felek nem értenek egyet az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének értelmezését illetően, illetve az arra a kérdésre adott válasz tekintetében, hogy olyan körülmények között, amikor az uniós szabályok a tervezett megállapodás tárgykörének egy részét fedik le, mikor van az Európai Uniónak kizárólagos hatásköre egy egész nemzetközi megállapodás megtárgyalására. A Bizottság előadja, hogy amikor a tárgykört nagyrészt uniós szabályok szabályozzák, fennáll a kizárólagos hatáskör. A Tanács szigorúbb megközelítést részesít előnyben, amely szerint a kizárólagos hatáskör nem állhat fenn olyan tárgykörök tekintetében, amelyek kapcsán az Európai Unió nem lépett fel. [47]

84. A szóban forgó kérdést a felek beadványaiban úgy írták le, miszerint az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése jogszabályba foglalja-e az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlatot. E tekintetben nem ez az első ügy, amelyben a Tanács által az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése és az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlat közötti viszony kapcsán képviselt álláspontot megvitatják a Bíróság előtt. A C-137/12. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítéletben a szóban forgó hatáskör a közös kereskedelempolitika alkalmazási körébe esett, és így nem volt szükség az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének vizsgálatára. [48] Kokott főtanácsnok ebben az ügyben ismertetett indítványában azonban kitért erre a kérdésre. Arra a megállapításra jutott, hogy az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének utolsó része jogszabályba foglalja az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlatot, és nem talált bizonyítékot a Tanács azon érvének alátámasztására, hogy a Lisszaboni Szerződés megalkotóinak szándéka ettől eltérő lett volna. Arról sem volt meggyőződve, hogy a 25. jegyzőkönyvet úgy kell értelmezni, hogy az korlátozza az Európai Unió EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése alapján fennálló hatáskörét. [49]

85. Nem vagyok meggyőződve arról, hogy hasznos a szóban forgó kérdést úgy megfogalmazni, hogy az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése jogszabályba foglalja-e az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlatot, nem utolsósorban azért, mert nincs egyetértés abban, hogy (pontosan) mit rögzít az említett ítélkezési gyakorlat. Ami lényeges, az az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében szereplő „annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja” szövegrész jelentése. Az itt használt szövegezést együtt kell értelmezni a Szerződések más részeiben található összefüggéssel, és figyelembe véve azon történeti hátteret, amelynek a Bíróság ítélkezési gyakorlata nyilvánvalóan részét képezi.

86. Az EUMSZ szövegezésével kezdem.

87. Az EUMSZ két alkalommal használja a „a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja” szövegrészt. Az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése mellett e szövegrész megjelenik az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdésében is, amely az Európai Unió nemzetközi megállapodás megkötésére irányuló hatáskörének jogalapjait ismerteti, anélkül hogy különbséget tenne kizárólagos és megosztott hatáskör között.

88. Noha vannak hasonlóságok a két rendelkezés között, a szövegezésben vannak különbségek is. Számos, de nem minden nyelvi változatban úgy tűnik, hogy e különbségek arra utalnak, hogy könnyebb lehet az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése szerinti külső hatáskört megállapítani, mint az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdése szerinti hatásköré. [50] Ennek megfelelően az angol változatban az előbbi

47 — Szeretném megjegyezni, hogy egyik fél sem hivatkozott arra, hogy az Egyezmény (vagy annak egy vagy több része) azon az alapon tartozik az Európai Unió kizárólagos külső hatáskörébe, hogy – figyelemmel arra, hogy a szellemi tulajdonjogok védelmének lényegi követelményei azonosak lehetnek azon nemzetközi egyezmény jellegétől függetlenül, amelyben megtalálhatók, a műsorsugárzó szervezetek kizárólagos jogai, illetve az e jogokkal kapcsolatos feltételek, kivételek, korlátozások és fenntartások a TRIPS-megállapodás (különösen a 14. cikk) hatálya alá tartoznak, valamint, hogy a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően az Európai Unió immár kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a közös kereskedelempolitikát illetően, amely az EUMSZ 207. cikk (1) bekezdésével összhangban „[…] egységes elveken alapul; ez vonatkozik különösen […] a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásaira […]”. A „szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásainak” jelentése kapcsán lásd a C-414/11. sz., Daiichi Sankyo és Sanofi-Aventis Deutschland ügyben 2013. július 18-án hozott ítélet 49–61. pontját.

48 — A 2013. október 2-én hozott ítélet 77. pontja.

49 — A Kokott főtanácsnok által a fenti 48. lábjegyzetben hivatkozott C-137/12. sz. ügyre vonatkozó indítvány 111–117. pontja.

50 — Az egyik jelentős kivétel az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének, illetve az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdésének francia szövege, amely azonos szövegezést használ mindkét rendelkezésben: „est susceptible d’affecter des règles communes ou d’en altérer la portée”.

rendelkezésben szereplő „may” puszta lehetőségre utal, míg az utóbbi rendelkezésben az „is likely to” valamilyen mértékű valószínűséget tükröz. E különbségtétel ugyanakkor nem lehet helytálló. Ha a *kizárólagos* külső hatáskört az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése alapján állapítják meg, akkor a *per se* külső hatáskört sem lehet tagadni az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdése alapján. Ugyanakkor ha helytálló, hogy a 216. cikk (1) bekezdése szerinti elemzésnek („fennáll-e a hatáskör”) meg kell előznie a hatáskör jellegének vizsgálatát („kizárólagos-e a hatáskör?”), akkor annak bizonyítása, hogy a nemzetközi megállapodás megkötése érintheti vagy megváltoztathatja a közös szabályok alkalmazási körét, automatikusan azt jelenti, hogy a hatáskör kizárólagos, és kizárja megosztott külső hatáskör megállapíthatóságát.

89. Úgy értelmezem az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének utolsó fordulatát, hogy az azt jelenti, hogy az uniós szabályoknak már fenn kell állnia a valamely nemzetközi megállapodás hatálya alá tartozó területen. Ha nem léteznek ilyen szabályok, akkor nehezen lehet elképzelni, hogy a megállapodás megkötése e szabályokat miként érintheti, vagy azok alkalmazási körét miként változtathatja meg. Ez arra utal, hogy az elemzésnek mindig részét képezi a következők vizsgálata (ebben a sorrendben): i. a tervezett nemzetközi megállapodás alkalmazási köre és tartalma; ii. az Európai Unió gyakorolt-e már belső hatáskört, és ha igen, az uniós jog köre és tartalma; és iii. a nemzetközi megállapodás megkövetése érinthet-e uniós szabályokat, vagy megváltoztathatja-e azok alkalmazási körét. Az utolsó lehetőség több okból is fennállhat, és egyes körülmények esetén egyértelműbb lehet, mint mások esetén.

90. Valószínűleg csekély jelentősége van annak, hogy az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése nem rögzíti kifejezetten, hogy az „Unió által” vagy a „tagállamok által” kötött nemzetközi megállapodás kapcsán kell megállapítani, hogy az „a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja”. A nemzetközi megállapodás lényege, nem pedig a szerződő fél (felek) személye érintheti a közös szabályokat, vagy változtathatja meg azok alkalmazási körét. Ha a kiindulópont az, hogy e hatáskör megosztott, akkor logikusan arra kell koncentrálni, hogy mi történik abban az esetben, ha a tagállamok nemzetközi megállapodást kötnek egy olyan tárgykörben, amelyben már léteznek uniós szabályok. Az „amennyiben” kifejezés használata egyértelművé teszi, hogy ezen az alapon a nemzetközi megállapodás egyes részei az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozhatnak, míg a hatáskör megosztott lehet más részek tekintetében.

91. Ezenfelül a „szintén kizárólagos hatáskörrel rendelkezik” fordulat használata egyértelművé teszi, hogy a 3. cikk (1) bekezdésében szereplő indokok mellett a 3. cikk (2) bekezdésében szereplő indokok (szélesen meghatározott) felsorolása kimerítő.

92. Ezt követően az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének összefüggését, és különösen az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdésének és a 25. jegyzőkönyvnek a hatását fogom vizsgálni.

93. Véleményem szerint sem a 25. jegyzőkönyv, sem az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdése nem korlátozza önmagában az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének alkalmazási körét. Mindkettő a megosztott hatáskörökre vonatkozik. Az 2. cikk (2) bekezdésének első mondata egy hatáskör megosztottként való meghatározásának következményét rögzíti. A második és a harmadik mondat arra a helyzetre vonatkozik, amikor az uniós hatáskör és a tagállami hatáskör egymás mellett áll fenn. Ennélfogva a második mondatnak a 25. jegyzőkönyvvel (amely csak az EUMSZ 2. cikk (2) bekezdésére hivatkozik) együttes értelmezéséből az következik, hogy ha az Európai Unió egy adott tárgykörben ilyen hatáskört gyakorolt, akkor a tagállamok nem gyakorolhatják tovább hatáskörüket a szóban forgó uniós jogi aktus hatálya alá tartozó kérdésekben. Ugyanakkor továbbra is rendelkezhetnek a fellépés szabadságával más területeken. Ha az Európai Unió nem gyakorolta hatáskörét, a tagállamok továbbra is felléphetnek olyan a mértékben, amilyenben az Európai Unió nem lépett fel. A tagállamok emellett visszanyerik (eredeti) hatáskörüket minden olyan tárgykörben, amelyben az Európai Unió felhagyott fellépésével.

94. Végül az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének történeti összefüggésével foglalkozom.

95. Az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése utolsó fordulatának megfogalmazása nyilvánvalóan az ERTA-ügyben hozott ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlatból ered. A Bíróság itt egy tesztet alakított ki a külső hatáskör fennállásának (jelenleg az EUMSZ 216. cikk (1) bekezdésének a tárgya),[51] illetve e hatáskör kizárólagos jellegének megállapítása érdekében (jelenleg az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének a tárgya). Az utóbbi tekintetében a Bíróság azt állapította meg, hogy amennyiben az Unió bármilyen formában közös szabályokat fogad el egy a Szerződések által előirányzott közös politika végrehajtása érdekében, az Unió hatásköre kizárólagossá válik,[52] és a tagállamok a továbbiakban nem vállalhatnak harmadik országokkal szemben olyan kötelezettségeket, amelyek „e [közös] szabályokat érinthetik”[53]. Erre a továbbiakban az „ERTA-elv” megjelöléssel hivatkozom. Az ERTA-elv mögött meghúzódó ok a közös piac egysége és a közösségi jog egységes alkalmazása védelmének szükségessége volt.[54]

96. Ha az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése megtárgyalásának történetéből egyáltalán kitűnik valami, akkor az az, hogy nem állt fenn a szándék az ERTA-elvtől való eltérésre.[55] E tekintetben egyetértek Kokott főtanácsnok C-137/12. sz. ügyre vonatkozó indítványával.[56]

97. A Bíróságnak tehát az e tárgykörben kialakított múltbeli ítélkezési gyakorlatát kell követnie, amely tartalmazza (természetesen) az ERTA-ügyben hozott ítéletet, valamint számos, a jelenlegi EUMSZ 218. cikk (11) bekezdése alapján hozott ítéletet és véleményt.

98. Ezen ítélkezési gyakorlatban a Bíróság alaposabban kifejtette az ERTA-elv mögött meghúzódó indokot. Az elvet tehát akkor kell alkalmazni, amikor a megállapodás (vagy annak részei) tagállamok általi megkötése összeegyeztethetetlen lenne a közös piac egységével és az uniós jog egységes és következetes alkalmazásával[57], vagy aláaknázná a közös szabályok által kialakított rendszer megfelelő működését[58], vagy amennyiben, figyelemmel a fennálló uniós jog jellegére, bármilyen megállapodás szükségképpen érintené az uniós jogot.[59] Ezenfelül a Bíróság hozzátette, hogy az EK 10. cikk[60]

51 — Az Európai Uniónak tehát a kifejezett felruházás hiányában is fennáll a külső hatásköre, ha a közös szabályok elfogadása szükségképpen az Európai Unió hatáskörébe utalja az e közös szabályok hatálya alá tartozó kérdésekkel kapcsolatos nemzetközi megállapodások megkötését. Az ERTA-ügyben hozott ítéletben e közös szabályokat alkalmazták a harmadik országokból kiinduló vagy oda irányuló nemzetközi közlekedésre az utazás közösségi területen megvalósuló része tekintetében (lásd a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott ERTA-ügyben hozott ítélet 28. pontját). A Kramer és társai ügyben hozott ítéletben hasonló álláspont nyert megerősítést a tenger biológiai erőforrásainak megőrzésére vonatkozó hatáskör tekintetében (a 3/76., 4/76. és 6/76. sz. egyesített ügyekben 1976. július 14-én hozott ítélet [EBHT 1976., 1279. o.] 30. és 33. pontja). Lásd még az 1977. április 26-i 1/76. sz. vélemény (EBHT 1977., 741. o.) 3. pontját, a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 7. pontját, az 1996. március 28-i 2/94. sz. vélemény (EBHT 1996., I-1759. o.) 26. pontját, valamint a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 114. és 115. pontját.

52 — A fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott ERTA-ügyben hozott ítélet 17. és 18. pontja; lásd még például a fenti 43. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet 77. pontját.

53 — A fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott ERTA-ügyben hozott ítélet 17. pontja.

54 — A fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott ERTA-ügyben hozott ítélet 31. pontja.

55 — Az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés tervezete I-12. cikkének (2) bekezdése, amely alapján az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdését kialakították, a következőket mondta ki: „Az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik nemzetközi megállapodás megkötésére, ha annak megkötése […] belső uniós aktust érint” (elérhető: http://european-convention.eu.int). A Konvent külső fellépéssel foglalkozó VII. munkacsoportja záró jelentésében szintén utalt arra, hogy a Bíróság elismerte „[…] hallgatólagos külső közösségi hatáskörök fennállását, amennyiben a nemzetközi megállapodások megkötése szükséges [volt] a belső politikák végrehajtásához, vagy pedig a belső hatáskörei megjelenítéséhez olyan tárgykörökben, amelyekben e hatáskört másodlagos jogszabályok elfogadása révén gyakorolta […]” és „[…] érdemesnek tartja a Bíróság ítélkezési gyakorlatának egyértelművé tételét, az Unió egy globalizált világban történő fellépésének megkönnyítése érdekében, különösen, ha a belső politikák és fellépések külső dimenzióját kell kezelni” [A külső fellépéssel foglalkozó VII. munkacsoport záró jelentése, CONV 459/02 (2002. december 16.), 18. pont]. Lásd még IGC 2007 Mandate POLGEN 74 (2007. június 26.), 18. pont és 10. lábjegyzet.

56 — Lásd a 82. pontot, és a fenti 48. és 49. lábjegyzetet.

57 — Lásd a fenti 36. lábjegyzetben hivatkozott ERTA-ügyben hozott ítélet 31. pontját, valamint a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 122. és 133. pontját.

58 — A fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 128. és 133. pontja.

59 — Lásd a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 122. pontját.

60 — E rendelkezés a következőket mondta ki: „A tagállamok az e szerződésből, illetve a Közösség intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. A tagállamok elősegítik a Közösség feladatainak teljesítését. A tagállamok tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti e szerződés célkitűzéseinek megvalósítását.”

(jelenleg az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében a jóhiszemű együttműködés elveként megfogalmazva) a Szerződések céljainak megfelelő valamennyi területen azt követeli meg, hogy a tagállamok tartózkodjanak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti a Szerződés célkitűzéseinek megvalósítását.[61]

99. Milyen további felvilágosítást nyújtott a Bíróság magának az ERTA-elvnek a jelentését illetően?

100. Az ERTA-elv alkalmazása azt feltételezi, hogy van valamilyen belső fellépés; a belső hatáskör puszta fennállása nem elegendő.[62] Valójában amíg nem gyakorolták a belső hatáskört, addig nincsenek olyan uniós szabályok, amelyeket érinteni lehet, vagy amelyek alkalmazási körét meg lehet változtatni. Ehhez hasonlóan, az uniós jog és a tervezett nemzetközi megállapodás közötti ellentmondások elkerülését célzó kezdeményezések és eszközök létezése nem küszöbölheti ki a kettő összehasonlításának szükségességét az utóbbi által az előbbire gyakorolt hatás meghatározása érdekében.[63] Irreleváns önmagában a szóban forgó uniós szabályok jogalapja[64], továbbá (ahogy a Tanács helyesen jegyzi meg), az a tény is, hogy a vegyes megállapodás tárgyalása hátrányokkal és gyakorlati kényelmetlenségekkel járhat.[65] Pusztán az a tény, hogy a nemzetközi megállapodás tagállamok általi megkötése valamilyen módon érintheti a belső piac rendes működését, sem elegendő annak megállapításához, hogy az ERTA-elv teljesült.[66]

101. Feltéve, hogy van belső fellépés, az ERTA-elv egy egész nemzetközi megállapodásra, vagy annak részeire is alkalmazható.

102. Ha a belső fellépés egy adott területen a teljes körű harmonizáció formáját ölti, akkor kizárólagos külső hatáskör áll fenn e tárgykör tekintetében.[67] Ilyen esetben a tagállamok a továbbiakban nem tarthatnak fenn, illetve nem hozhatnak olyan intézkedéseket, amelyek összeegyeztethetetlenek az említett uniós jogi aktussal, vagy más módon aláaknázzák céljait és hatályát (még ha a szigorúbb szabályok fokozottabb védelmet is eredményezhetnek).[68] Az uniós jogtól való minden eltérés mérlegelését teljes mértékben maguk a harmonizáló intézkedések határozzák meg.[69] Ennélfogva, ha a nemzetközi megállapodás A tárgykört szabályozza, és az A tárgykör egésze harmonizált, egy nemzetközi megállapodás e tárgykörben való megkötése automatikusan megfelel az ERTA-elvnek, és az Európai Unió hatásköre kizárólagos. A tagállamok részvétele korlátozhatja annak módját, ahogy az Unió ezt követően gyakorolja belső hatásköreit. Amennyiben a nemzetközi megállapodás B tárgykörre

61 — Lásd még például a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 10. pontját és a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 119. pontját.

62 — Lásd például az 1994. november 15-i 1/94. sz. vélemény (EBHT 1994., I-5267. o.) 77. pontját (és a 88. pontot), valamint az 1995. március 24-i 2/92. sz. vélemény (EBHT 1995., I-521. o.) 31. és 36. pontját. Ugyanakkor a fellépésnek nem kell a közös politikák keretébe tartoznia: lásd a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 10. és 11. pontját és a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 118. pontját.

63 — A fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 25. pontja; a fenti 43. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet 101. és 105 pontja, és a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 129. és 130. pontja. A Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítéletben az ilyen eszközt egy olyan kikötés jelentette, amely szerint a szóban forgó nemzetközi egyezmény nem érinti a releváns közösségi jog tagállamok általi alkalmazását.

64 — A fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 131. pontja.

65 — Ebben az esetben az uniós intézményeknek és a tagállamoknak az Európai Unió nemzetközi képviselete egységének követelményét követve szorosan együtt kell működniük a nemzetközi egyezmény szerinti kötelezettségvállalások tárgyalása, megkötése és végrehajtása során: lásd például a 2001. december 6-i 2/00. sz. vélemény (EBHT 2001., I-9713. o.) 18. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

66 — Lásd például a fenti 62. lábjegyzetben hivatkozott 1/94. sz. vélemény 78. és 79. pontját, valamint a fenti 43. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet 95. pontját.

67 — Lásd például a fenti 43. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet 84. pontját, a fenti 62. lábjegyzetben hivatkozott 1/94. sz. vélemény 96. pontját és a fenti 62. lábjegyzetben hivatkozott 2/92. sz. vélemény 33. pontját. Ugyanakkor ha az uniós jog kizárja a harmonizációt egy területen, akkor az Európai Unió nem köthet olyan nemzetközi megállapodást, amely ennek ellenére a tagállamok törvényi vagy rendeleti rendelkezéseinek harmonizálását írja elő e területen: lásd a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 132. pontját.

68 — Lásd például a C-261/07. és C-299/07. sz., VTB-VAB és Galatea egyesített ügyekben 2009. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2949. o.) 52. pontját.

69 — Lásd például a C-52/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-3827. o.) 19. pontját („[…] önmagában az a tény, hogy [egy] irányelv bizonyos eltéréseket megenged, illetve egyes esetekben a nemzeti jogra utal, nem jelenti azt, hogy az általa szabályozott kérdésekben a harmonizáció nem lenne teljes körű”).

és A tárgykörre is vonatkozik, de B tárgykör még nincs harmonizálva, az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik legalább az A tárgykör tekintetében. Attól eltekintve, hogy nehéz megállapítani, hogy sor került-e teljes körű harmonizációra, és minek a tekintetében, ezt jellemezném úgy, hogy „könnyű eset”.

103. Az, hogy sor került-e teljes körű harmonizációra, attól függ, hogy egy konkrét tárgykört mennyire intenzíven szabályoznak. Ezt különösen a releváns uniós aktusok szövegezése és célja(i) alapján állapítják meg: a tartalmukról, az alkalmazási körükről, és az általuk rögzített kötelezettségek jellegéről van szó. A konkrét tárgykör lehet például a gazdaság egy ágazata, az üzleti gyakorlatok egy fajtája, egyének egy csoportja vagy a tulajdon egy fajtája.

104. Rendelkezhet az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel egy teljes nemzetközi megállapodás megtárgyalására és megkötésére akkor is, ha a nemzetközi megállapodás (vagy egy része) által lefedett tárgykör(ök)ben még nem került sor teljes körű harmonizációra?

105. Ennek fennáll a lehetősége.

106. A Bíróság 2/91. sz. véleményében elfogadta ezt a felvetést, és megállapította, hogy a tárgykör nagyrészt az uniós szabályok által szabályozott körbe tartozik, figyelemmel az uniós szabályozás történeti fejlődésére és céljaira, valamint arra, hogy a nemzetközi megállapodás az alkalmazási körét érintő elemek szélesebb meghatározásának eredményeként szélesebb körű védelmet kínált.[70] Ilyen körülmények között a Bíróság megállapította, hogy a nemzetközi megállapodás releváns része alkalmas volt arra, hogy az uniós jogot érintse, valamint hogy a tagállamok ennélfogva a továbbiakban nem vállalhattak az uniós intézmények keretein kívül kötelezettségeket.[71] A Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítéletben a Bíróság e megállapításra támaszkodott, amelyet ott úgy foglalt össze, hogy annak értelmében a közös szabályokat akkor érintik vagy torzítják el a nemzetközi kötelezettségvállalások, ha e kötelezettségvállalások olyan tárgykörbe tartoznak, amelyet már nagyrészt ilyen szabályok szabályoznak.[72] Ezt követően az 1/03. sz. véleményben a Bíróság e helyzetet úgy írta le, hogy az pusztán egy példája annak, amikor a kizárólagos hatáskört elismerték, és hangsúlyozta az uniós szabályok alkalmazási köre, jellege és tartalma, valamint minden előre látható jövőbeli fejlemény figyelembevételének szükségességét.[73]

107. Úgy értelmezem az ítélkezési gyakorlatot, hogy pusztán az a tény, hogy egy nemzetközi megállapodás (vagy annak egy vagy több része) olyan tárgykört érint, amelyet „nagyrészt” uniós szabályok szabályoznak (vagy a szabályozás mértéke szempontjából egy másik elvont küszöbre történő hivatkozással meghatározott tárgykört) önmagában nem vezet automatikusan arra a következtetésre, hogy kizárólagos hatáskör áll fenn a teljes nemzetközi megállapodás (vagy a releváns rész) megtárgyalására, annak bármilyen vizsgálata nélkül, hogy az ERTA-elvet kell-e alkalmazni. Nyilvánvaló, hogy minél szélesebb az uniós jog által szabályozott terület, annál valószínűbb, hogy a nemzetközi megállapodás fennmaradó része érintheti a fennálló uniós szabályokat. Ez azonban nem mindig valósul meg. Minden a megkötött kötelezettségvállalások tartalmától és az uniós szabályokkal való esetleges kapcsolatuktól függ. A javasolt Egyezmény és a műsorsugárzó szervetek jogainak védelméről szóló uniós szabályok közötti kapcsolat, amelyet később tárgyalok, jól illusztrálja e pontot is.

108. Az ERTA-elv alkalmazása a nemzetközi megállapodás és az uniós jog szerinti kötelezettségek pontos tartalmának meghatározását követeli meg, annak megállapítása érdekében, hogy igaz-e az, hogy a tagállamok immár nem szabályozhatnak egy adott kérdést, és ha igen, milyen mértékben, és ebből kifolyólag igaz-e, hogy a továbbiakban e kérdésben nem vállalhatnak saját maguk nemzetközi

70 — Lásd különösen a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 25. pontját.

71 — Lásd különösen a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 26. pontját.

72 — A fenti 43. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet 81. és 82. pontja.

73 — A fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 121. és 126. pontja.

kötelezettséget (még akkor sem, ha az esetlegesen nem ütközik az uniós jogba). A nemzetközi megállapodás és az uniós szabályok közötti ellentmondás nem szükséges az ERTA-elv alkalmazásához.[74] E tekintetben Tizzano főtanácsnok az „Open skies" egyesített ügyekre vonatkozó indítványában hasznosan fejtette ki, hogy még ha fennálló uniós szabályokat is iktatnak be egy nemzetközi megállapodásba, akkor sincs garancia arra, hogy „[…] ezeket a szabályokat ezt követően ténylegesen egységesen alkalmazzák, és különösen arra, hogy az elfogadott belső módosításokat teljesen és azonnal átültetik e megállapodásokba [...]"; a közös szabályok természete és jogi rendszere tehát eltorzítható, és ez „[…] azzal a jelentős és konkrét veszéllyel járna, hogy e szabályok kikerülnek a [Bíróság] ellenőrzése alól […]"[75]. Az 1/03. sz. véleményben a Bíróság általános jelleggel azt mondta ki, hogy az ERTA-elv alkalmazása a szabályok terjedelmén, jellegén és tartalmán alapuló értékelést igényel, figyelemmel az uniós jog aktuális állapotára, és továbbfejlődésének perspektíváira, ha az az elemzés idején előre látható.[76]

109. Ennélfogva az, hogy az Európai Unió az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésének utolsó fordulata alapján kizárólagos külső hatáskörrel rendelkezik-e, lényegileg a tervezett nemzetközi megállapodás és az uniós jog által lefedett tárgykörök részletes és átfogó összehasonlításától függ.[77]

110. Ítélkezési gyakorlatában a Bíróság különösen arra összpontosított, hogy mik a releváns szempontok a nemzetközi megállapodás által szabályozandó tárgykört érintő uniós jog állapotának értékelése során, mint például: a Közösség gyakorolta-e belső hatásköreit; a belső fellépés alapját szolgáltató rendelkezések tárgya; az (aktuális) uniós jog terjedelme, jellege és tartalma[78]; az uniós szabályok célja[79]; bármilyen releváns uniós aktus szerkezete[80]; az, hogy az uniós szabályok milyen mértékben állapítanak meg csak minimumszabályokat[81]; az uniós jog fejlődésének történeti háttere egy adott területen[82]; az uniós jog továbbfejlődésének perspektívái, ha azok az elemzés idején előre láthatók[83]; az uniós jog teljes körű érvényesülése[84]; és az uniós szabályok által kialakított rendszer megfelelő működése[85]. E megfontolások közül egyesek álláspontom szerint relevánsak lehetnek a tervezett nemzetközi megállapodás leírása szempontjából is.

111. Az ilyen jellegű elemzést a megtárgyalandó és megkötendő nemzetközi egyezmény minden részére alkalmazni kell.

112. Egy sajátos megfontolás jelentősen érintheti az ERTA-elv alkalmazásának eredményét: amennyiben az uniós jog egy adott területen a védelemre vonatkozóan minimumszabályokat állapít meg. Ebben az esetben a tagállamok megőrzik hatáskörüket olyan nemzetközi megállapodás megkötésére, amely szintén minimumszabályokat állapít meg, mivel az ilyen megállapodás nem érintheti az uniós jogot, amelyet a tagállamok teljes körűen alkalmazhatnak, és kötelesek is

74 — Lásd a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 25. pontját.

75 — Tizzano főtanácsnok C-466/98. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyre vonatkozó indítványának (EBTH 2002., I-9427. o.) 72. pontja.

76 — Lásd a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 126. pontját; lásd még a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 25. pontját.

77 — Lásd például a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 124. és 133. pontját. Azon esetek példái, amelyeknél az ilyen elemzés annak megállapításával végződött, hogy nem áll fenn kizárólagos hatáskör, összefoglalóan az 1/03. sz. vélemény 123. pontjában szerepelnek.

78 — A fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 25. és 26. pontja, valamint a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 126. pontja. A Bíróság megvitatta e tényezőket, figyelemmel a „nagyrészt közösségi szabályok által szabályozott tárgykör" tesztjére; ugyanakkor furcsa lenne, ha ezek a tényezők vonatkoztak volna más összefüggésekre. Mindenesetre az 1/03. sz. vélemény 133. pontja általánosabb alkalmazásra utal.

79 — Lásd például a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 135. pontját.

80 — Lásd például a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 138. pontját.

81 — Lásd a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 123. és 127. pontját, valamint a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. véleményt.

82 — Lásd a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 25. és 26. pontját, valamint a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 120. pontját.

83 — A fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz.vélemény 25. pontja és a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 126. pontja.

84 — A fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 128. pontja.

85 — A fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 133. pontja.

alkalmazni.[86] Az, hogy ténylegesen megőrzik-e hatáskörüket, a tagállamok részére a nemzetközi megállapodás és az uniós szabályok által biztosított szabadság mértékétől függ. Ha a nemzetközi megállapodás alacsonyabb szintű minimumszabályt állapít meg, mint az uniós jog, akkor az említett megállapodás tagállamok általi megkötése nem aknázza alá az uniós jogot: az uniós jog elsőbbsége azzal jár, hogy a tagállamok nem hajthatnak végre területükön alacsonyabb szintű szabályt, mint amelyet az uniós jog meghatároz (még ha ez az alacsonyabb szintű szabály összhangban is állna a nemzetközi megállapodással). Az uniós jogot az sem aknázza alá, ha a nemzetközi megállapodás magasabb szintű minimumszabályt ír elő, feltéve hogy az uniós jog megengedi a tagállamok számára az ilyen magasabb szintű szabály elfogadását.

113. Mi történik akkor, ha az uniós jog minimumszabályt ír elő, míg a nemzetközi megállapodás a védelem maximális szintjét? Tegyük fel, hogy az uniós jog szerint egy szomszédos jog védelmi ideje „legalább 70 év”, a nemzetközi megállapodás pedig úgy határozza meg a védelmi időt, hogy az „legfeljebb 50 év”. Ebben az esetben a tagállamok nem alkalmazhatják az uniós jogot a nemzetközi megállapodás megsértése nélkül. Ez érinti a tagállamok nemzetközi közjog szerinti felelősségét, de nem érinti a „legalább 70 évre” vonatkozó uniós szabályt, amely továbbra is kötelező rájuk, mint tagállamokra nézve.

114. Ebben az összefüggésben fogom a következőkben megvizsgálni, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik-e az egész Egyezmény megtárgyalására.

Az Európai Uniónak az Egyezmény megtárgyalására vonatkozó hatásköre

– A külső hatáskör fennállásának megállapítása az Egyezménnyel kapcsolatos tárgyalások megkezdése előtt

115. A jelen ügyben az Egyezménnyel kapcsolatos tárgyalások még nem kezdődtek meg[87], és nem áll rendelkezésre a szerződés (tervezet) szövege.[88]

116. Kétségtelen, hogy a hatáskör kérdésének a tárgyalások megkezdését megelőző megoldása biztosítja azt, hogy csak a hatáskörrel rendelkező felek üljenek le a tárgyalóasztalhoz. Ez bizonyos fokú jogbiztonságot nyújt, és az Európai Unió, a tagállamok, valamint a tárgyalásban részt vevő harmadik felek érdekében áll.[89]

117. Ugyanakkor a szerződéssel kapcsolatos tárgyalások alakulása előrejelezhetetlen lehet, és a megtárgyalandó nemzetközi megállapodás tartalma mozgó célpontot alkothat. Miként érinti ez a tény az e Bíróság előtt annak megállapítása céljából indítható eljárás alkalmazását, hogy adott esetben az uniós hatáskör kizárólagos vagy a tagállamokkal megosztott?

86 — Lásd különösen a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. véleménynek a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 123. és 127. pontjával összefüggésben értelmezett 18. pontját.

87 — A jelen ügy mindazonáltal nem az egyetlen precedens az ilyen helyzetre. Lásd például az 1979. október 4-i 1/78. sz. véleményt (EBHT 1979., 2871. o.) (az [akkori] Közösség hatásköre kapcsán a nemzetközi nyersgumiegyezmény megkötésére, amely az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciáján folyó tárgyalások tárgya volt), valamint a fenti 51. lábjegyzetben hivatkozott 2/94. sz. véleményt (a Közösség esetleges csatlakozásáról az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez).

88 — Például a fenti 38. lábjegyzetben hivatkozott 1/03. sz. vélemény 137. pontjában a Bíróság a Közösségnek egy új Luganói Egyezmény megkötésére vonatkozó kizárólagos hatáskörét egy olyan szöveg alapján vizsgálta, amely a Luganói Egyezmény, valamint a Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseiből, továbbá a tárgyalási irányelvekből következett.

89 — Lásd még a fenti 51. lábjegyzetben hivatkozott 2/94. sz. vélemény 10. és 17. pontját, a fenti 87. lábjegyzetben hivatkozott 1/78. sz. vélemény 35. pontját, valamint a 2011. március 8-i 1/09. sz. vélemény (EBHT 2011., I-1137. o.) 48. pontját.

118. Először megjegyzem, hogy fennállhatnak olyan körülmények, amelyek között a Bíróságnak elegendő információ hiányában alkalmatlannak kell nyilvánítania magát a döntés meghozatalára. Ez lehet a helyzet (például), ha az egyetlen rendelkezésre álló információ a jelen esetben a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelméről szóló nemzetközi megállapodás megtárgyalására irányuló szándéknyilatkozat, az ilyen jövőbeli megállapodás valószínű tartalmát érintő bármilyen adat nélkül.

119. Ezt követően az EUMSZ 218. cikk (11) bekezdése szerinti vélemény kérhető „[…] a nemzetközi szintű tárgyalások megkezdése előtt is […], ha a tervezett megállapodás tárgya ismert, még akkor is, ha több eltérő lehetőség áll rendelkezésre, és a kérdéses szöveg megfogalmazását illetően véleményeltérések vannak, amennyiben a hozzá benyújtott iratok alapján a Bíróság kellően megalapozott véleményt tud kialakítani a […] feltett kérdés tárgyában […]” [90]. Amennyire én látom, ugyanezen szempontok alkalmazandók, ha (mint a jelen esetben) a Bírósághoz megsemmisítés iránti kérelmet nyújtottak be. [91] Feltéve, hogy elegendő információ áll rendelkezésre a tervezett nemzetközi megállapodás jellemzőit illetően, a végső tartalmat érintő, bizonyos fokú fennmaradt bizonytalanság nem akadályozza meg, hogy a Bíróság, feladatát ellátva, alkalmazza a jogi tesztet annak megállapítása érdekében, hogy a Bizottság bebizonyította-e az Európai Unió kizárólagos hatáskörének fennállását, és eldöntse az ügyet.

120. A jelen szakaszban a hatáskörnek a Bíróság rendelkezésére álló anyagok alapján történő előzetes meghatározása azonban nem szükségképpen zárja ki az ismételt vizsgálatot, amennyiben a tárgyalási folyamat olyan helyzetet eredményez, amelyben a (szerződéstervezet) végleges szövege jelentősen eltér az eredetileg elképzelttől. Ilyen körülmények között célszerű lehet a Bíróság újabb döntését kérni a hatáskörrel kapcsolatban, és szükség esetén visszatérni a tárgyalóasztalhoz. [92]

121. E tekintetben az uniós intézményeknek és a tagállamoknak szorosan együtt kell működniük. Ez a követelmény vonatkozik az olyan nemzetközi megállapodás megtárgyalásának, megkötésének és végrehajtásának szakaszára, amelynek lényege részben az Európai Unió, részben pedig a tagállamok hatáskörébe tartozik. [93] Ennélfogva, ha a Bíróság a jelen ügyben arra a megállapításra jutna, hogy a Bizottság bizonyította, hogy csak az Unió rendelkezik hatáskörrel, de a tárgyalások később eltérő irányba mozdulnak el, és új kérdésekre terjednek ki, az uniós intézményeknek meg kellene vizsgálniuk az e kérdésekkel kapcsolatos hatáskörük fennállását. Szükség esetén fel kellene kérniük a tagállamokat a részvételre. Legalábbis tájékoztatniuk kellene a tagállamokat e fejleményekről, ezáltal lehetővé téve számukra, hogy gyakorolják a Szerződések szerinti jogaikat. Ezzel szemben, ha a tagállamok megőriznek valamennyi hatáskört, akkor jóhiszeműen részt kell venniük a tárgyalásokon, s tartózkodniuk kell az olyan fellépéstől, amely aláaknázná az Európai Unió hatásköreit. Amennyiben a Bíróság a jelen esetben azt állapítaná meg, hogy megosztott hatáskör áll fenn, de az Egyezmény megtárgyalt végső szövege csak az uniós jog által már szabályozott kérdéseket tartalmazna, csak az Európai Unió rendelkezne hatáskörrel az Egyezmény megkötésére.

– Az Egyezmény

122. Jelenleg nincs kész az Egyezmény tervezete. A Bizottság ugyanakkor előterjesztett több dokumentumot is, amelyekben szerepelnek a tárgyalások (és így az esetleges végső szöveg) céljai és hatálya, mégpedig: i. a 2002. évi ajánlás, függelékével és indokolásával; ii. a 2008. évi emlékeztető; iii. a 2009. évi feladatmeghatározás; és iv. a 2010. évi találkozó beszámolója. A többi fél és a beavatkozók nem emeltek kifogást e dokumentumokkal szemben.

90 — A fenti 89. lábjegyzetben hivatkozott 1/09. sz. vélemény 53. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

91 — Lásd például a fenti 87. lábjegyzetben hivatkozott 1/78. sz. vélemény 35. pontját.

92 — Hasonlóan ahhoz, ahogy a hibás jogalap alkalmazása például a nemzetközi egyezmény újratárgyalásához vezethet: lásd a C-317/04. és C-318/04. sz., Parlament kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 2006. május 30-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-4721. o.). E kockázat ugyanakkor nem kizárólag az Európai Unió külső fellépése esetén áll fenn.

93 — Lásd a fenti 39. lábjegyzetben hivatkozott 2/91. sz. vélemény 36. pontját, a fenti 87. lábjegyzetben hivatkozott 1/78. sz. vélemény 34–36. pontját, valamint a fenti 62. lábjegyzetben hivatkozott 1/94. sz. vélemény 108. pontját.

123. E dokumentációból kitűnik, hogy mi lehet a tárgyalások tárgya. Az egyes dokumentumok bizonyító ereje szükségképpen a szerzőjüktől, a tartalmuktól, és a tényleges tárgyalási folyamathoz való közelségüktől függ. Láthatóan a 2010. évi találkozó beszámolója tartalmazza a tárgyalások céljára (céljaira) és terjedelmére vonatkozó legfrissebb nyilatkozatot. Ugyanakkor bár tartalma tükrözi a 2010. évi konzultációs találkozón folyt vitákat, nem mutatja be rendszerszerűen a tervezett Egyezmény semmilyen olyan lényegi elemét, amelyben megállapodtak volna. A 2002. évi ajánlás és a 2009. évi feladatmeghatározás politikai dokumentumok, abban az értelemben, hogy azokat az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága fogadta el. A 2009. évi feladatmeghatározás pusztán arra utasítja az MC-S-NR-t, hogy „[f]olytassa a műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogainak védelmével kapcsolatos munkát, és az előírt feltételek teljesülése esetén terjesszen elő a kérdésre vonatkozó egyezmény-tervezetet”. Az esetleges tárgyalási felhatalmazást illetően a legrészletesebb beszámolót a CDMC *ad hoc* vizsgálócsoportja által készített, a CDMC munkadokumentumának szánt 2008. évi emlékeztető jelenti. Értékeli az egyezmény kialakításának megvalósíthatóságát, és megvizsgálja egy ilyen egyezmény szükségességét és funkcióját. Emellett a 2002. évi ajánlásra támaszkodik, amelyet úgy mutat be mint az Egyezmény tartalmát illető viták lehetséges kiindulópontját.

124. A Bizottság által előterjesztett külön dokumentumok egy a WIPO keretében kötendő, a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló szerződéssel kapcsolatos tárgyalásokra vonatkoznak, amelyek lassú haladása [94] láthatóan ösztönözte az Európa Tanácsnak az Egyezmény előkészítésére irányuló kezdeményezését. Ezen WIPO-dokumentumok bizonyító ereje korlátozott. Az olyan nemzetközi megállapodások, mint a Római Egyezmény [95], amelyek (részben) a műsorsugárzó szervezetek jogait szabályozzák, szintén nem használhatók fel az Egyezmény tartalma azonosításának alapjaként, az arra utaló egyértelmű információ hiányában, hogy fennáll-e a szándék a létező nemzetközi megállapodásoknak vagy azok egy részének modellként való felhasználására.

125. Az azzal kapcsolatos felfogásom rögzítése során, hogy a tervek szerint mire fog kiterjedni az Egyezmény, lényegében a 2008. évi emlékeztetőre és a 2010. évi találkozó beszámolójára támaszkodik. Figyelembe fogom venni az egyéb dokumentumokban szereplő körülményeket is, ha relevánsak.

126. A tervezett Egyezmény célja a műsorsugárzó szervezetek jogai védelmének fokozása, valamint e jogok adaptálása különösen a (gyakran határokon keresztül mozgó) jelek ellopásának kockázataihoz. Ezt úgy kell elvégezni, hogy olyan kizárólagos jogokat ruházunk a műsorsugárzó szervezetekre, amelyek érvényesíthetők, és technológiai szempontból semleges módon vannak meghatározva. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján semmi nem utal arra, hogy az Egyezmény például az előállítók vagy előadóművészek szerzői vagy szomszédos jogaira is ki kívánna terjedni.

127. Nem egyértelmű, hogy az Egyezmény hogyan fogja meghatározni a „műsorsugárzást”: különösen, hogy e fogalom magában fogja-e foglalni például az interneten keresztül történő közvetítést (legyen szó webes közvetítésről, párhuzamos közvetítésről vagy más formáról). Ahogy arra a lengyel kormány helyesen mutat rá, a 2008. évi emlékeztető (az Európai Unió WIPO-javaslataira hivatkozva [96]) láthatóan kizár egy ilyen meghatározást, míg a 2010. évi találkozó beszámolója a technológiai semlegesség megőrzésének szükségességére összpontosít, de felhív annak további vizsgálatára is, hogy az Egyezménynek védelemben kell-e részesítenie az új médiaszolgáltatásokat, beleértve a lekérhető és a catch up szolgáltatásokat is. A 2008. évi emlékeztetőből egyértelműnek tűnik, hogy a meghatározás

94 — E lassú haladás okait illetően lásd WIPO szerzői és szomszédos jogokkal foglalkozó állandó bizottsága: a szerzői és szomszédos jogokkal foglalkozó állandó bizottság (SCCR) elnöke által készített informális dokumentum: Az SCCR 16. ülésén (2008. március) elfogadott határozat szerint SCCR/17/INF/1 (2008. november 3.) (lásd a 13–22. pontot), amely dokumentumot a Bizottság keresetével együtt nyújtották be.

95 — Hivatkozás a fenti 12. lábjegyzetben.

96 — Hivatkozás a fenti 14. lábjegyzetben. A műsorszolgáltatás fogalmának a 2003. évi javaslat 1a. cikkében szereplő meghatározása kiterjedt a következőkre: „[…] hangok vagy képek és hangok vagy azok megjelenítésének vezeték útján vagy vezeték nélkül történő, nyilvános vételt célzó közvetítése, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is […]”, illetve analógia útján, „[…] a műsorsugárzó szervezet részéről műsorának egyidejű és nem módosított továbbközvetítése számítógépes hálózaton […]”, de kizárta „[…] a műsorsugárzó szervezet műsorainak kábelen keresztül történő puszta továbbközvetítését, a számítógépes hálózatokon keresztül zajló közvetítését, illetve a rögzített műsorok hozzáférhetővé tételét […]”. A tervezet szerzői kifejezetten kimondták, hogy nyitottak az azzal kapcsolatos vitára, hogy más meghatározásokat is be kell-e iktatni.

olyan kiszélesítésére irányuló minden kísérlet, hogy az magában foglalja az interneten keresztül történő műsorsugárzás valamely formáját, mindenképpen jelentősen kitágítaná a védelem alkalmazási körét (és ezáltal a műsorsugárzó szervezetek kizárólagos jogainak alkalmazási körét), a Római Egyezmény által kínált jelenlegi védelemhez képest, amely a 3. cikk f) pontjában csak a vezeték nélküli közvetítésre utal.

128. A 2008. évi emlékeztető hat kizárólagos jogot határoz meg, kimondja, hogy e jogokat alkalmazni kell a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek védelmére is, hangsúlyozza a jogi védelem, illetve a technológiai intézkedések kijátszásával szembeni hatékony jogorvoslatok, valamint a jogkezelési adatokra vonatkozó kötelezettségek szükségességét, és meghatározza a védelmi időt.

129. Ami a védelem lényegét illeti, a 2002. évi ajánlás szerint szükséges lenne egy *továbbközvetítési jog*, amelynek célja, hogy a módszertől függetlenül magában foglalja a továbbközvetítés valamennyi formáját. A műsorsugárzó szervezetek hivatkozhatnának e jogra műsoraik vezetékes vagy vezeték nélküli, egyidejű vagy későbbi (felvételen alapuló) továbbközvetítésének engedélyezése vagy megtiltása céljából.[97]

130. A szándék (ahogy az a 2002. évi ajánlásból is kitűnik) az, hogy az Egyezmény alakítson ki egy olyan *rögzítési jogot*, amelyre a műsorsugárzó szervezetek hivatkozhatnak műsoraik rögzítésének engedélyezése vagy megtiltása céljából.[98]

131. A 2002. évi ajánlás kiemeli, hogy az Egyezmény kiterjedhet a *többszörözés jogára* is, amelyre a műsorsugárzó szervezetek hivatkozhatnak rögzített műsoraik közvetlen vagy közvetett többszörözésének engedélyezése vagy megtiltása céljából.[99]

132. A 2002. évi ajánlás arra utal, hogy a *nyilvánossághoz közvetítéshez való jogot* úgy írják majd le, mint a műsorsugárzó szervezetek jogát arra, hogy engedélyezzék vagy megtiltsák rögzített műsoraik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítését, oly módon, hogy a közönség tagjai az azokhoz való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.[100] A 2008. évi emlékeztető kiemeli, hogy e jog kiterjedhet arra is, hogy az interneten lekérhető módon elérhetővé teszik a műsorokat.

133. A 2002. évi ajánlás szerint az Egyezmény kialakítja a *terjesztési jogot*, vagy a rögzített műsorok, illetve másolataik – beleértve a szerzői jog által nem védett műsorok – nyilvánosság számára adásvétel vagy a tulajdonjog egyéb átruházása útján való hozzáférhetővé tételének engedélyezésére vagy megtiltására való jogot.[101] A 2008. évi emlékeztető szerint az Egyezmény bővítheti e jog alkalmazási körét a Római Szerződésben, azáltal hogy védelmet kínál a vezetéken történő terjesztés esetében is.

97 — A biztosított védelem tehát szélesebb körű lenne, mint a Római Egyezmény 13. cikke – amely nem biztosít védelmet a kábelen történő továbbközvetítéssel, illetve a későbbi továbbközvetítéssel szemben –, illetve a televíziós műsorsugárzás védelméről szóló európai egyezmény 1. cikke által nyújtott védelem, amely cikk a rádióműsorokra terjed ki, és nem nyújt oltalmat a vezeték nélküli továbbközvetítéssel szemben.

98 — E jognak nem célja az, hogy eltérjen a Római Egyezmény 13. cikkében, illetve a televíziós műsorsugárzás védelméről szóló európai egyezmény 1. cikkében szereplő jogtól (amely azonban sajátosabb és korlátozottabb, mivel „állóképek” rögzítésére utal).

99 — E jog esetében nem cél, hogy a többszörözési jogra vonatkozó, a Római Egyezmény 13. cikkének c) pontjában szereplő korlátozások tárgya legyen. A televíziós műsorsugárzás védelméről szóló európai egyezmény 1. cikkében is szerepel többszörözési jog.

100 — A szándék az, hogy a rendelkezés szövegezése hasonlítson az 1996. évi WIPO Szerződések „A nyilvánossághoz közvetítés joga” című rendelkezésére. A WIPO 1996. évi Szerzői Jogi Szerződésének 8. cikke szerint: „Nem csorbítva a Berni Egyezmény 11. cikke (1) bekezdésének ii. pontját, 11a. cikke (1) bekezdésének i. és ii. pontját, 11b. cikke (1) bekezdésének ii. pontját, 14. cikke (1) bekezdésének ii. pontját és 14a. cikkének (1) bekezdését, az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos joga, hogy műveiket vezeték útján vagy bármely más eszközzel vagy módon a nyilvánossághoz közvetítsék, és hogy erre másnak engedélyt adjanak, ideértve a műveiknek a nyilvánosság számára oly módon történő hozzáférhetővé tételét, hogy a közönség tagjai az említett művekhez való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.” A 8. cikkel kapcsolatos közös nyilatkozat szerint: „A nyilvánossághoz közvetítéshez szükséges anyagi eszközök rendelkezésre állása önmagában nem jelent e szerződés vagy a Berni Egyezmény értelmében nyilvánossághoz közvetítést. A 8. cikk nem zárja ki a Berni Egyezmény 11a. cikke (2) bekezdésének a szerződő felek által történő alkalmazását.”

101 — Sem a Római Egyezmény, sem a televíziós műsorsugárzás védelméről szóló európai egyezmény nem tartalmaz ilyen jogot. Ezzel szemben az 1996. évi WIPO Szerződések igen, de csak a szomszédos jogok jogosultjainak más kategóriái vonatkozásában.

134. A 2002. évi ajánlás szerint az Egyezmény kialakíthatja a *nyilvánossághoz közvetítéshez való jogot*, vagyis a műsorsugárzó szervezetek jogát műsoraik nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, amennyiben e közvetítés olyan helyiségben történik, amely belépti díj ellenében hozzáférhető a nyilvánosság számára, noha a tagállamok jogosultak lennének a „belépti díj" fogalmának a nemzeti jogban történő meghatározására, illetve annak eldöntésére, hogy biztosítanak-e védelmet ezen jog számára, amennyiben a közvetítés olyan helyiségben történik, amely közvetett belépti díj ellenében hozzáférhető a nyilvánosság számára, vagy sem. [102]

135. A rendelkezésre álló dokumentumokból egyértelmű, hogy az Egyezmény egyik fő célja a *műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek* védelme, noha úgy tűnik, hogy nincs bizonyosság a védelem körét illetően. [103] A Római Egyezmény nem védi az ilyen jeleket. A rendelkezésre álló dokumentumok egyike sem határozza meg e jog lehetséges tartalmát, noha a 2008. évi emlékeztető megjegyzi, hogy a védelem elérhető pusztán a műsorsugárzás fogalmának kiszélesítése révén. Ugyanakkor szintén a 2008. évi emlékeztető szerint a tervezett eredmény lehet az, hogy a tagállamok megfelelő és hatékony intézkedéseket tesznek az ilyen jelek engedély nélküli terjesztése és egyéb használata ellen. Az a kérdés, hogy ezeket az intézkedéseket a magánjognak vagy a közjognak kell szabályoznia, nyitva maradt. A 2010. évi találkozó beszámolójából az tűnik ki, hogy megoldatlan marad az a kérdés is, hogy e védelmet ki kell-e terjeszteni azokra a jelekre, amelyek a közvetített jelekkel ellentétben olyan alapanyagot vagy anyagot hordoznak, amely adott esetben nem jelent műsort.

136. Az Egyezmény a jogi védelem és a jogorvoslatok révén kezelheti a műsorsugárzó szervezetek által szomszédos jogaik gyakorlásával összefüggésben alkalmazott *hatásos műszaki intézkedések megkerülésének* problémáját. A 2008. évi emlékeztetőben azt javasolják, hogy az Egyezmény rendelkezései álljanak „összhangban" az 1996. évi WIPO Szerződésekkel és a 2001/29 irányelvvel.

137. Az Egyezmény kitérhet azon személyek problémájára, akik tudatosan eltávolítják vagy megváltoztatják az elektronikus *jogkezelési adatokat* (vagyis a védett tartalmat, a jogosultakat, az említett tartalom felhasználásának feltételeit megjelölő adatokat). A 2008. évi emlékeztetőből az tűnik ki, hogy az 1996. évi WIPO Szerződések és a 2001/29 irányelv alapként szolgálhat e rendelkezések megfogalmazásához.

138. Ami a *védelmi időt* illeti, a 2002. évi ajánlás és a 2008. évi emlékeztető azt mutatja, hogy van támogatottsága annak az elgondolásnak, amely szerint a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelmi ideje a műsorsugárzás évének végétől számított legalább 50 év legyen. [104] Eltérő álláspont fogalmazódik meg a 2010. évi találkozó beszámolójában, mégpedig az, hogy a védelmi idő ne haladja meg a Római Szerződés 14. cikkében megállapított időtartamot, vagyis a műsorsugárzás évének végétől számított legalább 20 éves időtartamot.

139. Végül, a rendelkezésre álló dokumentumok arra utalnak, hogy az Egyezmény (nem meglepő módon) tartalmazni fog egy rendelkezést a *korlátozásokról és kivételekről*. Ugyanakkor a 2010. évi találkozó beszámolójában tükröződő megállapodás szerint ezeket nem kell kimerítő jelleggel meghatározni.

102 — Mind a Római Egyezmény, mind a televíziós műsorsugárzás védelméről szóló európai egyezmény tartalmazza ezt a jogot, és az a szándék, hogy az Egyezményben a tervezett jogot az előbbire alapítják. Ugyanakkor a Római Egyezmény nem védi a hangfelvételek nyilvánossághoz közvetítését.

103 — Az 1974. évi brüsszeli műholdegyezmény védi a műsorhordozó jelek műholdas továbbítását, de nem terjed ki a közvetlen nyilvános vételre szánt jelekre.

104 — Ez ugyanaz időtartam, amelyet az egyéb szomszédos jogi jogosultak élveznek a WIPO 1996. évi Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződése, és a TRIPS-megállapodás 14. cikkének (5) bekezdése alapján.

– Az uniós jog

140. Az Európai Unió a belső piac területén azáltal gyakorolta megosztott hatáskörét [105], hogy olyan harmonizációs intézkedéseket fogadott el a műsorsugárzó szervezetek szellemi tulajdonjogainak védelme terén, amelyekre ki fog terjedni az Egyezmény hatálya. Az uniós jog egyéb részei is alkalmazandók a műsorsugárzó szervezetekre, de ezek más területeket érintenek, mint például az audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtása, [106] és ebből következően nem relevánsak a jelen kérdés kapcsán.

141. Értelmezésem szerint a Bizottság maga is elfogadja, hogy a releváns irányelvek nem szabályozzák a műsorsugárzó szervezetek jogai védelmének teljes területét, valamint hogy a teljes körű harmonizációt ennek megfelelően még nem érték el. A tervezett Egyezmény alkalmazási köre valójában maga is azt mutatja, hogy a műsorsugárzó szervezetek jogai védelmének vannak olyan elemei, amelyek még nem tartoznak a jelenlegi jogszabályok hatálya alá. Ezenfelül olyan területről van szó, ahol a szabályozandó kérdések gyakran közvetlenül kapcsolódnak a technológiai innovációhoz. [107] A harmonizáció állásával kapcsolatos bármilyen következtetésnek figyelembe kell vennie e fejleményeket.

142. A fenti 22–38. pontban már leírtam az e területre vonatkozó uniós jogot.

– Az Egyezmény tagállamok általi megkötésének a műsorsugárzó szervezetek jogaira vonatkozó uniós jogra gyakorolt hatása(i)

143. Az Egyezmény különböző részei különböző hatásokat gyakorolhatnak a műsorsugárzó szervezetek jogaira vonatkozó uniós jogra. A vizsgálatnak e szakaszban arra kell összpontosítania, hogy a Bizottság bizonyította-e, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az egész Egyezmény megtárgyalására, vagy nem. Elvégre a Bizottság állítása szerint a Tanács tévesen ítélte meg úgy, hogy nem ez lehet a helyzet. Mivel ilyen formában rögzíti álláspontját, amennyiben az Egyezménynek és az uniós szabályoknak a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján történő elemzéséből az tűnik ki, hogy *a tagállamok legalább egy szempontból megőrzik hatáskörüket*, a Bizottság jogalapját el kell utasítani. A jelen eljárás szempontjából nem szükséges eldönteni, hogy ki rendelkezik hatáskörrel pontosan minek a megtárgyalására. Ez egyébként nem is tűnik lehetségesnek.

144. Indítványom értelmében a Bizottság nem bizonyította, hogy az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdés alapján miért rendelkezik az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel a teljes Egyezmény megtárgyalására.

145. Az kétségkívül igaz, hogy az uniós jog lefedi az Egyezményben tárgyalandó kérdések jelentős részét. Ez ugyanakkor önmagában nem elegendő annak megállapításához, hogy teljesült az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdésében szereplő feltétel. [108]

146. A műsorsugárzó szervezetek kizárólagos jogaival kezdem.

147. Az igaz, hogy az Egyezmény szerinti rögzítési jog, többszörözési jog, vezeték nélküli továbbközvetítési jog, a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel joga, a nyilvánosság számára belépti díj ellenében hozzáférhető helyiségben történő nyilvánossághoz közvetítéshez való jog, illetve a terjesztési jog valószínűleg a fennálló, a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelmét harmonizáló uniós jogon fog alapulni. [109] Főszabály szerint e tény arra utalna, hogy az Európai Unió

105 — Lásd az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdésének a) pontját.

106 — Lásd például a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) (HL L 95., 1. o.), vagy az EUMSZ 167. cikket.

107 — Lásd például a 2001/29 irányelv (5), (6) és (20) preambulumbekezdését, valamint a 2006/115 irányelv (2) és (4) preambulumbekezdését.

108 — Lásd a fenti 107. pontot.

109 — Lásd a fenti 27–32. pontot.

ebből következően kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az Egyezmény ezen részeinek megtárgyalására, mivel a tagállamok nem vállalhatnak olyan nemzetközi kötelezettségeket, amelyek aláaknázhatják az uniós jog egységét és egységes alkalmazását. Ugyanakkor amennyiben az uniós jog pusztán a védelemre vonatkozó minimumszabályokat állapít meg, és az Egyezmény átveszi e szabályokat, akkor a tagállamok megőrizhetik hatáskörüket az Egyezmény megtárgyalására.

148. Az uniós jog minimumszabályokat állapít meg?

149. Egyértelműen ezt teszi a vezeték nélküli továbbközvetítési jog és a 2006/115 irányelv 8. cikkének (3) bekezdésében rögzített nyilvánossághoz közvetítéshez való jog tekintetében.

150. Ennélfogva, az uniós jog mindeddig nem szabályozza „legalább” a vezetékes vagy kábeles továbbközvetítési jogot, míg az Egyezmény megteheti, és a tagállamok jelenleg rendelkezhetnek erről saját joghatóságuk keretében. Az, hogy ezt saját kezdeményezésükre, vagy nemzetközi kötelezettségvállalás eredményeként teszik, e tekintetben nem jelent különbséget. Az sem releváns, hogy e szélesebb körű védelmet új jogként írják le, vagy pedig egy fennálló jog szélesebb alkalmazási köreként. A tény az, hogy az uniós jog kifejezetten kimondja, hogy a tagállamok hatáskörrel rendelkeznek a jogosultak számára a releváns uniós irányelvek hatálya alá tartozó egyéb jogoktól elkülönülő továbbközvetítés tekintetében biztosítandó védelem kiszélesítésére. Ugyanezen okfejtés vonatkozna a nyilvánossághoz közvetítéshez való jogra, amennyiben e közvetítés nem olyan helyiségben történik, amely belépti díj ellenében hozzáférhető a nyilvánosság számára (például üzletekben vagy éttermekben), amennyiben e jog az Egyezmény hatálya alá kerülne. Ugyanakkor a rendelkezésre álló dokumentumokban semmilyen arra utaló jelet nem találtam, hogy az Egyezmény ilyen módon kiszélesítené a közvetítési jog alkalmazási körét. Ezt tehát az első jogalap szempontjából nem kell vizsgálni.

151. Mi a helyzet a rögzítési, többszörözési, terjesztési joggal és a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogával?

152. Álláspontom szerint az uniós jog nem csupán e jogok védelmére vonatkozó minimumszabályokat állapít meg, figyelembe véve a műsorsugárzást lehetővé tevő technológiai fejlődés jelenlegi állását. E tekintetben a 2001/29 irányelv (6) és (7) preambulumbekezdése (amely többek között a többszörözési jogra és a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogára vonatkozik) egyértelművé teszi, hogy e jogok egy harmonizált jogi szabályozás részét képezik, amelynek célja, hogy elkerülje a jogalkotási különbségeket a tagállamok között, illetve a jogbiztonság azon hiányait, amelyek hátrányosan érinthetik a közös piac működését. Bár a 2006/115 irányelv nem tartalmaz hasonló preambulumbekezdéseket, általános célja ugyanez, és ugyanaz a jogalapja, mint a 2001/29 irányelvnek. Ennélfogva az uniós jog szerint a műsorsugárzó szervezetek kizárólagos joggal rendelkeznek (a jel első rögzítését jelentő) műsoraik rögzítésének engedélyezésére vagy megtiltására, függetlenül attól, hogy a közvetítés vezeték útján vagy vezeték nélkül történik, ideértve a kábelen keresztül vagy műhold útján történő közvetítést is. Ez láthatólag kiterjed a közvetítés bármilyen formájára. Ugyanakkor a tagállamok nem biztosíthatják ezt a rögzítési jogot a kábelszolgáltatóknak, amelyek pusztán kábelen továbbítják a műsorsugárzó szervezetek műsorait. E rögzített műsorok jelentik a közvetlen vagy közvetett többszörözés engedélyezésére vagy megtiltására vonatkozó kizárólagos jog, illetve a rögzített műsoraiknak (beleértve azok másolatait is) a nyilvánosság számára adásvétel útján vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tételére irányuló terjesztésére vonatkozó kizárólagos jog tárgyát. Ennélfogva e jogok tekintetében az uniós jog nem biztosít mozgásteret a tagállamok számára arra, hogy eltérő szintű védelmet alakítsanak ki. Az ERTA-elv tehát teljes mértékben alkalmazandó a tárgyalások ezen részeire. Az Európai Uniónak kizárólagos hatáskörrel kell rendelkeznie – még akkor is, ha az Egyezmény egyszerűen szó szerint lemásolja az uniós jog ezen részeit, vagyis egyszerűen átveszi az uniós jogot.

153. Ugyanakkor nem lehet azonos módon elemezni a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek védelmének az Egyezményen alapuló lehetséges jogát. Jelenleg az uniós jog csak akkor nyújt védelmet, ha bizonyítható, hogy az ilyen jelek ellopása a hatásos műszaki intézkedések megkerülésével járt a 2001/29 irányelv 6. cikkének értelmében. E védelem ugyanakkor láthatóan azt igényli, hogy a szóban forgó intézkedések célja az olyan cselekmények megakadályozása vagy korlátozása legyen, amelyek tekintetében van egy engedélyezési joggal rendelkező jogosult.[110] Ugyanakkor az uniós jog nem követeli meg azt a tagállamoktól, hogy biztosítsák a műsorsugárzó szervezetek számára a jogot a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jeleikhez való hozzáférés vagy azok igénybevételének megakadályozására.

154. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján nehéz megmondani, hogy az Egyezmény milyen formában nyújt majd védelmet az ilyen jelek számára. Az egyik lehetőség a releváns meghatározások kiszélesítése.[111] Az egyéb lehetőségek közé tartozik az ilyen jeleknek a műszaki intézkedések védelmére vonatkozó rendelkezések hatálya alá vonása (ezáltal kiküszöbölve az uniós jog alapján fennálló egyes korlátozásokat, amely csak olyan cselekmények tekintetében biztosít jogi védelmet, amelyek a jogosult engedélyét igénylik), illetve annak biztosítása, hogy a műsorsugárzó szervezeteket is megillesse a védelem a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek vonatkozásában például a rögzítési jog, a többszörözési jog, a továbbközvetítési jog, a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel joga vagy a nyilvánossághoz közvetítés joga hatálya alá tartozó cselekmények tekintetében.[112] Ha ezen megközelítések valamelyikét követjük, akkor az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik.

155. Ugyanakkor, ha a tárgyalások ehelyett a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek védelmére vonatkozó külön jog kialakítására összpontosítanak, a fentiekben ismertetettől eltérő formában, akkor számomra nem egyértelmű, hogy a rendelkezésre álló információk alapján miért rendelkezne az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel. Az a tény, hogy a jel szerzői jog alá eső anyagot tartalmazhat, amelynek védelme már az uniós jog hatálya alá tartozik, nem jelenti azt, hogy a műsorsugárzó szervezetek külön joga más módon is kihatna e szerzői jogra, azon túl, hogy javítja a hatékonyságát. Az sem elegendő, hogy egy ilyen jog javíthatja a műsorsugárzó szervezetek fennálló uniós jogainak hatékonyságát, amelyek jelenleg főszabály szerint csak akkor kezdenek „élni”, amikor rögzítik a jelet, és adott esetben attól függetlenül, hogy a műsor tartalmaz-e szerzői jogi védelem alá eső anyagot, vagy ennek alapjául szolgáló anyagot. Ez a helyzet a 2001/29 irányelv és a 2006/115 irányelv szerinti jogokkal. Ami a 93/83 irányelvet illeti, annak alkalmazási körét az 1. cikkben szereplő meghatározások alakítják, amely cikk (1) bekezdéséből kitűnik, hogy a műholdaknak olyan frekvenciasávon kell működniük, amely a nyilvánosság általi vételre szánt jelek sugárzására, vagy pedig zártkörű, egyéni kommunikáció céljára van fenntartva. Ami a második jeltípust illeti, a Bíróság elfogadta, hogy mindenesetre szükséges, hogy a körülmények, amelyek között a jelek egyéni vétele történik, az előző esethez hasonlóak legyenek.[113] Ugyanakkor értelmezésem szerint a műsorsugárzást megelőző műsorhordozó jelek lényegi sajátossága (rendszerint az általuk hordozott műsorokkal ellentétben), hogy nem a nyilvánosságnak szánják őket.

156. Az uniós jog nem határozza meg a „műsorsugárzó szervezetek” fogalmát, noha ezeket nyilvánvalóan úgy lehet meghatározni, mint a 93/83 irányelv, a 2001/29 irányelv és a 2006/115 irányelv szerinti védett műsorsugárzás jogosultjait. Az uniós jog azonban nem foglal állást azzal kapcsolatban, hogy azokat a szervezeteket, amelyek jelek webes közvetítését, párhuzamos közvetítését vagy egyéb (a technológiai fejlődés által eredményezett) új formában történő közvetítését végzik, a fenti irányelvek szerinti jogosultaknak kell-e tekinteni. Megfogalmazásuktól függően az ilyen fogalommeghatározások a műsorsugárzó szervezetek jogait szabályozó uniós jog egészét érinthetik, beleértve azokat a jogokat is, amelyek kapcsán az uniós jog kifejezetten azt mondja ki, hogy a tagállamok szélesebb körű védelmet biztosíthatnak a jogosultak számára (anélkül, hogy arra utalna,

110 — Lásd e tekintetben a C-355/12. sz., Nintendo és társai ügyben 2014. január 23-án hozott ítélet 25. pontját.

111 — Lásd a fenti 156. pontot.

112 — Lásd például a fenti 14. lábjegyzetben hivatkozott 2001. évi WIPO-javaslat 10. cikkét.

113 — A C-192/04. sz. Lagardère Active Broadcast ügyben 2005. július 14-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-7199. o.) 24. és 34–36. pontja.

hogy a tagállamok a jogosultak kategóriáját magát is kitágíthatják). Ha az Egyezményben szereplő meghatározás olyan abszolút kategóriát alakít ki, amely szélesebb, mint az említett irányelvek értelmében jogosultnak minősülő műsorsugárzó szervezetek köre, e kategória kialakítása adott esetben korlátozhatja az Európai Unió szabadságát saját fogalom-meghatározása kialakítására. Ez nem állhat elő abban az esetben, ha az Egyezményben szereplő meghatározás nem kimerítő, és nem nyújt védelmet az uniós jog alapján jelenleg is jogosultnak minősülők körén kívüli jogalanyok számára.

157. A 2001/29 irányelv 5. cikke és a 2006/115 irányelv 10. cikke gondosan körülhatárolja, és láthatóan kimerítően tartalmazza a korlátozásokat és kivételeket. Értelmezésem szerint e rendelkezések a kivételek és korlátozások zárt körét tartalmazzák, és e felsorolás korlátozza a tagállamok mindenfajta cselekvési szabadságát. Ennélfogva a tagállamok nem aknázhatják alá ezeket az uniós szabályokat azáltal, hogy önálló nemzetközi kötelezettségeket vállalnak.

158. Ami a jogérvényesítést illeti, egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a rendelkezésre álló dokumentumokban semmi sem utal arra, hogy az Egyezmény büntetőjogi szankciókkal kapcsolatos rendelkezéseket fog tartalmazni. E tekintetben nem gondolom, hogy a párhuzamosan folyó WIPO-tárgyalásokért felelős releváns bizottság elnökétől származó informális dokumentumot az Egyezményre vonatkozó tárgyalások lehetséges terjedelmének bizonyítékaként kell tekinteni. Noha a tagállamok jelentős mérlegelési jogkörrel rendelkeznek a műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogainak megsértése esetére vonatkozó jogorvoslatok (nem csak a büntetőjogi szankciókról van szó, még ha az intézkedéseket az EUMSZ 83. cikk (2) bekezdése alapján is hozzák) kialakítása tekintetében, e mérlegelési mozgástérrel az uniós jognak megfelelően kell élni.

159. Ami a védelmi időt illeti, az uniós jog meghatározza a védelem időtartamát, és a tagállamok nem térhetnek el ettől az előírástól.

160. A fennmaradó két terület a műszaki intézkedések és a jogkezelési adatok védelmét érinti. Még nem ismert, hogy az Egyezmény adott esetben túlmegy-e az uniós vívmányokon, vagy pedig minimumszabályokat rögzít, ahogy az sem, hogy milyen módon határozza meg a „műszaki intézkedések” és a „jogkezelési adatok” fogalmát. Noha a tagállamok az uniós jog alapján láthatóan megőriznek bizonyos hatáskört a „megfelelő” jogi védelem formájának megválasztására, a 2001/29 irányelv 6. és 7. cikke mindazonáltal a harmonizált jogi védelem nyújtását célozza. Ebből következik, hogy ha az Egyezmény egyszerűen szó szerint lemásolná is az uniós jog ezen rendelkezéseinek tartalmát, az Európai Unió akkor is kizárólagos hatáskörrel rendelkezne.

161. E megfontolások alapján azt állapítom meg, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a jelen állás szerint az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezne az *egész* Egyezményt illetően.

162. Változik-e ez a következtetés az Egyezmény által az Unió szellemi tulajdonjog egyéb részeire gyakorolt potenciális hatás miatt?

163. A Bíróság úgy értelmezi az Unió szellemi tulajdonjogát, hogy az ott szereplő fogalmak önálló uniós jogi jelentéssel bírnak,[114] azokat gyakran eltérő összefüggésben használják, és azokat a nemzetközi jog releváns szabályai alapján kell értelmezni,[115] akár olyan nemzetközi megállapodásokból erednek, amelynek az Európai Unió is részese (és ezért az uniós jogrend szerves részét képezik), akár közvetve érintik az uniós jogrendet (mint például a Római Egyezmény). Ennélfogva a Bizottság joggal érvel úgy, hogy a Bíróság feladata a szellemi tulajdonjog, és különösen a szerzői és szomszédos jogok

114 — Lásd például a C-5/08. sz. Infopaq International ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6569. o.; a továbbiakban: az Infopaq-ügyben hozott ítélet) 27–29. pontját.

115 — Lásd például a C-403/08. és C-429/08. sz., Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben 2011. október 4-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-9083. o.) 189. pontját, valamint a fenti 114. lábjegyzetben hivatkozott Infopaq-ügyben hozott ítélet 32. pontját.

értelmezése koherenciájának biztosítása.[116] Ebben az összefüggésben, ellenkező rendelkezés hiányában a valamely irányelvben meg nem határozott fogalmakat egy másik irányelv fényében kell értelmezni, különösen, ha a két irányelv ugyanazon tárgy elkülönülő vetületét érinti, mint például a 93/83 irányelv és a 2001/29 irányelv.

164. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a Bíróság vakon átülteti egy fogalom jelentését az egyik összefüggésből a másikba.[117] Ennélfogva, ha az Egyezmény ki kívánja terjeszteni a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazási körét, oly módon, hogy az vonatkozzon arra az esetre is, amikor a közvetítés olyan helyiségben történik, amely nem belépti díj ellenében hozzáférhető, ez nem változtatja meg automatikusan a „nyilvánossághoz közvetítés" fogalmának alkalmazási körét az uniós szellemi tulajdonjog más részein, ahol a fogalom mindenképpen elkülönült feltételek mentén írható körül.

165. Az is releváns, hogy a Római Egyezmény, valamint a műsorsugárzó szervezetek jogait szabályozó uniós jog szerint a műsorsugárzó szervezetek védelme nem sértheti a szerzői jogot, és arra más módon sem hathat ki. A Bizottság nem bizonyította, hogy a védelem alkalmazási körének kiszélesítése, illetve a műsorsugárzó szervezetek új jogainak kialakítása milyen módon érintené úgy a szerzői jogot, amelyre a létező jogok (amelyeket láthatólag „át szándékoznak másolni" az Egyezménybe) nem képesek.

166. Ennélfogva annál a véleménynél maradok, hogy a Bizottság nem bizonyította a jelen állás szerint azt, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezne az Egyezmény minden egyes részét illetően. Szeretném egyértelművé tenni, hogy e megállapítást adott esetben felül kell vizsgálni, ahogy az Egyezmény tartalmának további elemei ismertté válnak, feltéve, hogy nyilvánvalóvá válik, hogy az egész Egyezmény megkötése az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdése értelmében a „közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja".

Második jogalap: az EUMSZ 218. cikknek az EUSZ 13. cikk (2) bekezdésével együttesen értelmezett (2) bekezdése

Érvek

167. A Bizottság előadja, hogy a határozat sérti az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdését, amely szerint kizárólag a Tanács adhat felhatalmazást a nemzetközi megállapodással kapcsolatos tárgyalások megkezdésére, és fogadhatja el a tárgyalási irányelveket, valamint az EUSZ 13. cikk (2) bekezdését, amelyet a Bíróság a C-27/04. sz. ügyben úgy értelmezett, hogy a Tanács nem folytathat le más eljárást.[118] A Tanács nem térhet el egyoldalúan az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdése szerinti eljárástól oly módon, hogy döntéshozatali eljárásába bevonja a Tanács keretében együttesen eljáró tagállamokat. A Parlament támogatja a Bizottság jogalapját.

168. A Tanács – a beavatkozó tagállamok által támogatva – úgy érvel, hogy nincs különbség aközött, hogy a tárgyalások megkezdésére a felhatalmazást egyetlen „hibrid" határozatban, vagy két külön, a Tanács, illetve a tagállamok által elfogadott határozatban adták meg. Ehhez hozzáteszi, hogy ebben az összefüggésben a szerződéssel kapcsolatos tárgyalásokra vonatkozó tagállami döntés a nemzetközi közjogon, különösen a konszenzus elvén, nem pedig az EUMSZ 218. cikken, vagy a Szerződések bármely más elvén alapul. A hibrid határozatnak ilyen körülmények között történő alkalmazása összhangban van az Európai Unió nemzetközi képviselete egységességének követelményével és a jóhiszemű együttműködés elvével.

116 — Lásd a C-351/12. sz. OSA-ügyre vonatkozó indítványom 25. pontját. Lásd még e tekintetben a fenti 45. lábjegyzetben hivatkozott SCF-ügyben hozott ítélet 75–77. pontját.

117 — Lásd például a fenti 116. lábjegyzetben hivatkozott OSA-ügyben hozott ítélet 35–41. pontját.

118 — A fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Tanács ügyben hozott ítélet 81. pontja.

169. Az Egyesült Királyság továbbá úgy érvel, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyja azt, hogy amikor a tagállamok egy megosztott hatáskört gyakorolnak, akkor hozzá kell járulniuk a vegyes megállapodás megkötésére irányuló tárgyalásokon való részvételükhöz is. A Bizottság tehát tévesen állítja azt, hogy a határozatot kizárólag a Tanácsnak kellett volna meghoznia. Ehhez hozzáteszi, hogy ha két külön, a Tanács, illetve a tagállamok által hozott határozat lett volna, az sem eredményezett volna egyértelmű helyzetet azzal kapcsolatban, hogy mely tárgykörök tartoznak a tagállamok hatáskörébe. Emellett az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdése nem gátolja meg a tagállamokat abban, hogy együttműködjenek az Európai Unióval egy nemzetközi megállapodás olyan kérdések tekintetében történő megtárgyalásában, amelyekre vonatkozóan megosztott hatáskört gyakorolnak.

Értékelés

170. Véleményem szerint a Szerződések nem engedik meg a határozatnak az alkalmazott módszer szerinti elfogadását.[119]

171. A külső hatáskörök megosztásából következik, hogy az Európai Uniónak és a tagállamoknak együtt kell működniük a nemzetközi megállapodás megtárgyalása, megkötése és végrehajtása során. E kötelezettség az Európai Unió nemzetközi képviseletének egységességére vonatkozó követelményből következik.[120] Ugyanakkor mindegyiküknek a nemzetközi megállapodások megtárgyalására, aláírására, megkötésére és megerősítésére vonatkozó saját alkotmányos eljárásait kell alkalmaznia. Az együttműködési kötelezettség nem változtat ezen a tényen. Amennyiben egy nemzetközi megállapodás az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik, csak az Unió alkotmányos eljárásait lehet alkalmazni. Ha a tagállamok is őriztek meg hatáskört, akkor nemzeti jogukat kell alkalmazni a nemzetközi megállapodásban (és az arra vonatkozó tárgyalásokon) való részvételre, míg az uniós jog alkalmazandó az Európai Unió részvételére. Az a tény, hogy a nemzetközi megállapodás vegyes, nem változtat azon, hogy csak az uniós jog szabályozhatja az Európai Unió részvételét e megállapodásban (és annak megtárgyalásában).

172. Álláspontom szerint az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdése egyértelművé teszi, hogy csak a Tanács adhat felhatalmazást az Európai Unió számára az Unió és harmadik országok vagy nemzetközi intézmények közötti nemzetközi megállapodás megtárgyalására, fogadhatja el a tárgyalási irányelveket, továbbá adhat felhatalmazást a megállapodás aláírására és megkötésére. A 218. cikk minden nemzetközi megállapodásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy azok tartalma az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik-e, vagy pedig egy olyan hatáskörbe, amely megosztott a tagállamokkal. E cikk állapítja meg azokat a feltételeket, amelyek mellett a Szerződések engedélyezik az Európai Unió számára a nemzetközi megállapodások megkötését.

173. Az a konkrét aktus, amely révén e felhatalmazást megadják, az EUMSZ 288. cikk negyedik bekezdése értelmében vett határozat: ennek megfelelően teljes egészében kötelező, és amennyiben a Bizottság a címzettje, csak a Bizottságra nézve kötelező. Az ilyen határozat EUMSZ 218. cikk alapján történő elfogadása a Tanács előjoga. A tagállamok nem határozhatják meg tartalmának egyik részét sem, és nem vehetnek részt az elfogadásában. A Tanács sem dönthet arról, hogy a tagállamok hogyan szervezik meg részvételüket egy vegyes megállapodás megtárgyalásában.

119 — Nem a határozat az ilyen hibrid aktusok egyetlen példája. Lásd például a jelenleg is folyamatban lévő C-28/12. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben szóban forgó határozatot (ebben az ügyben a határozat alapját képező nemzetközi megállapodás vegyes).

120 — Lásd például a fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Svédország ügyben hozott ítélet 73. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

174. Ezt az értelmezést megerősítik az EUMSZ 218. cikk más részei is, amelyek mind a vegyes, mind a kizárólagos megállapodásokra vonatkoznak. A (3) bekezdés például azt írja elő, hogy a Bizottság a felhatalmazást illetően nyújtson be ajánlásokat a Tanácsnak (nem pedig a tagállamoknak). Az EUMSZ 218. cikk (11) bekezdésének kivételével (amely a Bíróság véleményének kikérésére vonatkozik) a 218. cikk egyéb rendelkezései nem utalnak a tagállamokra (a tagállamok szerepére).

175. A Bíróság azt állapította meg, hogy az uniós intézmények döntéshozatalával kapcsolatban a Szerződésekben szereplő szabályokról „sem a tagállamok, sem maguk az intézmények nem rendelkezhetnek” [121]. Ennek megfelelően az EUSZ 13. cikk (2) bekezdésében szereplő hatáskör-átruházás elvével összhangban [122] a Tanácsnak a rá ruházott hatáskör határain belül kell eljárnia, és nem vonhatja be saját kezdeményezésére a tagállamokat egy döntéshozatali eljárásba, ha a Szerződések másként rendelkeznek. Nem hivatkozhat emellett ezen eredmény elérése érdekében a szervezeti önállóság elvére sem. Erre az elvre (a jóhiszemű együttműködés elvéhez hasonlóan) csak a hatáskörei határain belül eljáró intézmény hivatkozhat. Az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdése szerinti határozatot tehát csak a Tanács hozhatja meg.

176. Számomra nem meggyőző az az érv, amely szerint a határozat nem több, mint egy tanácsi határozat, és a tagállamok kormányközi aktusának egybefoglalása. Ez az érv azt feltételezi, hogy az EUMSZ 218. cikk eljárási szabályainak minden olyan hivatalos aktus megfelel, amelyet a Tanács „határozatnak” nevez, amennyiben tartalmazza az e cikk alapján elfogadandó határozat egy elemét. Ugyanakkor a Szerződések azt feltételezik, hogy a határozatot hozó intézmény a határozata tartalmának egészéért felel.

177. Ami a határozat tartalmát illeti, az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdése nem zárja ki, hogy a Tanács felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy egy adott terület tekintetében a hatáskörmegosztással összhangban tárgyaljon meg egy nemzetközi megállapodást, valamint, hogy előre jelezze, hogy a megállapodás vegyes lehet. Azonban nem engedi meg azt, hogy a Tanács döntse el, hogy a tagállamok milyen módon tárgyalják meg a nemzetközi megállapodást, ha az vegyes. [123] A határozat 1. cikkének (3) bekezdése azonban pontosan erre irányul.

178. Ennélfogva megállapítom, hogy a második jogalapnak helyt kell adni.

Harmadik jogalap: az EUMSZ 218. cikk első bekezdése és az EUSZ 16. cikk (3) bekezdése

Érvek

179. A Bizottság – a Parlament által támogatva – előadja, hogy a határozat közös megegyezéssel történő elfogadásával a Tanács megsértette az EUMSZ 218. cikk (8) bekezdését, mivel a határozatot minősített többséggel kellett volna elfogadni. Ugyanez az EUSZ 16. cikk (3) bekezdésében szereplő általános szabály. Egy uniós határozat és egy kormányközi határozat hibrid aktusban való egyesítésével a Tanács valójában megfosztotta lényegétől az EUMSZ 218. cikk (8) bekezdésében szereplő eljárást, aláaknázta a határozathozatali eljárás hatékonyságát, esetlegesen kihathatott a határozat tartalmára, és a határozat elfogadását a kormányközi aktusok elfogadásánál szigorúbb többségi szabálynak vetette alá. A szellemi tulajdonjogban a műsorsugárzó szervezetek jogainak védelmét javító harmonizációs

121 — A 68/86. sz., Egyesült Királyság kontra Tanács ügyben 1988. február 23-án hozott ítélet (EBHT 1988., 855. o.) 38. pontja, a C-133/06. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 2008. május 6-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-3189. o.) 54. pontja. Lásd még a fenti 31. lábjegyzetben hivatkozott C-27/04. sz. ügyben hozott ítélet 81. pontját.

122 — A hatáskör-átruházás elvét illetően lásd például a fenti 121. lábjegyzetben hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítélet 44. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

123 — Ebben az összefüggésben egyértelművé kell tennem, hogy a jelen eljárás nem vonatkozik arra a helyzetre, amikor a tagállamok az Unió keretein kívüli intézményekre bíztak feladatokat (lásd e tekintetben a C-370/12. sz. Pringle-ügyben 2012. november 27-én hozott ítélet 158–169. pontját).

intézkedéseket a rendes jogalkotási eljárásnak megfelelően kell elfogadni (minősített többséggel). Paradox az a Tanács által képviselt álláspont, amely szerint ugyanez az eredmény elérhető egy olyan nemzetközi megállapodás megtárgyalásával, amelyben minden tagállam részt vesz, és amelyre ennek megfelelően az egyhangúság követelménye vonatkozik.

180. A Parlament ehhez hozzáteszi, hogy a hibrid aktus nem két határozat puszta kombinációja. A tagállamok különböző álláspontokat fogadhatnak el az Európai Unió hatáskörét illetően a Tanács tagjaiként, illetve saját hatásköreiket illetően egyedi államként eljárva. Az ilyen gyakorlat azt a kockázatot is hordozza, hogy aláaknázza az EUMSZ 218. cikkében (különösen a (6) és (10) bekezdésében) tükröződő intézményi egyensúlyt, illetve az Európai Parlament és az Európai Bizottság közötti kapcsolatokról szóló keretmegállapodást,[124] amely szerint a Parlamentet azonnal és teljes körűen tájékoztatni kell a nemzetközi megállapodások tárgyalásának és megkötésének minden szakaszáról, kellő időben, hogy adott esetben véleményt nyilváníthasson, és a Bizottság figyelembe tudja venni a Parlament álláspontját.

181. A beavatkozó tagállamok által is támogatott Tanács úgy felel, hogy a vitatott határozatot minősített többséggel fogadták el az Európai Unió kizárólagos hatásköre tekintetében, és a tagállamok képviselői közös megegyezésével a tagállami hatásköröket illetően. Ebből nem következik, hogy az egyhangúság lépett a minősített többség helyébe, ezzel eltorzítva az EUMSZ 218. cikk szerinti szavazási szabályt. Ezenfelül az a tény, hogy a Tanácsban egy küldöttség sem ellenezte a határozatot, nem jelenti azt, hogy nem tartották be a szavazási szabályokat. Még ha csak a Tanács is fogadta volna el a határozatot, az Egyezményről szóló tárgyalásokat nem lehetett volna lefolytatni külön határozat vagy a tagállamok felhatalmazása nélkül.

Értékelés

182. Az Európai Unió és harmadik felek közötti nemzetközi megállapodásra vonatkozó tárgyalások megkezdésére felhatalmazást adó határozatokat a Tanácsnak minősített többséggel kell elfogadnia. E szavazási szabályt a határozat tartalmára hivatkozva állapítják meg. Nincs különbség azon az alapon, hogy az Európai Unió hatásköre megosztott vagy kizárólagos. A szavazási szabályt azonban nem lehet alkalmazni olyan határozat elfogadására, amelynek tartalma nem tartozik az Európai Unió hatáskörébe.

183. Az iratokban semmi nem utal arra, hogy a Tanácsban tartott szavazás nem a határozat tartalmának egészére vonatkozott. Másként fogalmazva, a Tanács a szavazási szabályt egymástól elválaszthatatlan rendelkezések halmazára alkalmazta. Ebben az értelemben az ilyen fajta hibrid aktus nem hasonlítható egy olyan aktushoz, amely tartalmának köszönhetően kettős jogalappal rendelkezik, amelyek közül az egyik egyhangú döntést, a másik pedig minősített többséget igényel. A Szerződések egységes szavazási szabály alkalmazásáról rendelkeznek a Tanács azon határozata tekintetében, amely felhatalmazást ad a tárgyalások megkezdésére.

184. Főszabály szerint három módon lehetett elfogadni a határozatot. A Tanács és a tagállamok külön szavaztak a határozatról, külön szavazási szabályok szerint? Csak az egyhangú szavazást alkalmazták, ahogy a Bizottság állítja? Vagy az egész határozatot csak minősített többséggel fogadták el?

185. Álláspontom szerint a választól függetlenül a határozatot nem lehetett elfogadni az EUMSZ 218. cikk (8) bekezdésében szereplő szavazási szabálynak megfelelően.

186. A harmadik lehetőség kizárható: a határozat nem tartalmazhat kormányközi aktust, és nem fogadható el ezzel együtt minősített többséggel.

124 — HL 2010. L 304., 47. o.

187. A Tanács nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy felhatalmazást adjon a tagállamoknak egy vegyes megállapodás megtárgyalására, és az ezeken a tárgyalásokon alkalmazandó módszer részletes meghatározására. Ennélfogva a Szerződések nem engedik meg az EUMSZ 218. cikk (8) bekezdésében szereplő szavazási szabály alkalmazását egy ilyen határozatra, a külön szavazás (az első lehetőség) tehát szintén kizárható.

188. Mivel a határozat valójában egy kormányközi aktust és egy uniós aktust is tartalmaz, és ennek ellenére egységes szavazással fogadták el, ezért nem lehetett minősített többséggel elfogadni. A határozatot egyhangúlag kellett jóváhagyni (második lehetőség).

189. Az természetesen igaz, hogy az egyhangúság magában foglalja a minősített többséget. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy az egyhangúság nem jelent különbséget a határozat tartalma szempontjából. Az a határozat, amelyben mindenki egyet tud érteni, vagy amelyet senki sem kifogásol, nem szükségképpen ugyanaz, mint amelyben minősített többséggel meg lehet egyezni. Például egy olyan határozat tartalmát, amely megkaphatja a minősített többséget, adott esetben enyhíteni kell annak érdekében, hogy egyhangúlag vagy tiltakozás nélkül fogadják el.

190. Megállapítom tehát, hogy a harmadik jogalapnak is helyt kell adni.

Negyedik jogalap: A Szerződés céljai és a jóhiszemű együttműködés elve az EUSZ 13. cikknek az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdésével együttesen értelmezett (2) bekezdésében

Érvek

191. A Bizottság – a Parlament által támogatva – előadja, hogy a határozat elfogadásával a Tanács megsértette az EUSZ 13. cikknek az EUMSZ 218. cikk (2) bekezdésével együttesen értelmezett (2) bekezdését, mivel a Tanács nem a Szerződésekben rögzített célokkal összhangban járt el, és a jóhiszemű együttműködés elvét sértő határozatot fogadott el. E célok közé tartozik az, hogy meg kell jelölni, hogy hogyan és ki gyakorolja az uniós hatásköröket a külső kapcsolatokban, és biztosítani kell az Európai Unió egységes képviseletét. A Bizottság azt állítja, hogy a hibrid határozat puszta elfogadása már önmagában sérti a Szerződések céljait. Eljárásával a Tanács homályossá tette az Európai Unió személyiségét, és a nemzetközi kapcsolatokban történő megjelenését, illetve jogállását. Emellett, az intézmények közötti együttműködési kötelezettséggel összhangban a Tanácsnak hatásköreit úgy kellett volna gyakorolnia, hogy ne hiúsítsa meg az EUMSZ 218. cikkében meghatározott eljárásokat, és nem lett volna szabad olyan szerepet biztosítania a tagállamok számára, amelyet a Szerződések nem írnak elő.

192. A Tanács – a beavatkozó tagállamok által támogatva – tagadja, hogy a határozat összezavarhatja a nemzetközi közösséget, és előadja, hogy bármiféle összezavarodás inkább abból fakadhat, hogy a Bizottság az egyetlen tárgyaló fél, a tagállamok hatáskörébe tartozó ügyekben is. A Tanács továbbá úgy érvel, hogy az EUMSZ 218 cikk (2) bekezdése nem alkalmazható az olyan nemzetközi megállapodásokra, amelyek a tagállamok hatáskörébe tartoznak, és tagadja, hogy a jóhiszemű együttműködés elvével ellentétesen járt volna el. Ellenkezőleg, az együttműködés elve a Tanács és a tagállamok közös fellépését követelte meg. A Tanács emellett arra az általánosabb érvre is hivatkozik, hogy a Bizottság negyedik jogalapja nagymértékben spekuláción vagy feltevéseken alapul.

Értékelés

193. A Bíróság elismerte a kapcsolatot egyrészt az az egységnek és következetességnek az Európai Unió külső kapcsolatai terén való szükségessége, másrészt pedig a jóhiszemű együttműködés elve között. Az az elv, amely szerint a tagállamoknak és az uniós intézményeknek szorosan együtt kell működniük a nemzetközi megállapodások megtárgyalása, megkötése és végrehajtása terén „a Közösség egységes

nemzetközi képviseletének követelményéből fakad”[125]. A jóhiszemű együttműködés elve egyaránt vonatkozik a belső és a külső fellépésre, valamint az intézményközi kapcsolatokra is.[126] Az elvet attól függetlenül alkalmazni kell, hogy az Európai Unió külső hatásköre megosztott vagy kizárólagos,[127] noha az együttműködés szükségessége nyilvánvalóan nyomósabb, amennyiben vegyes megállapodást kell megtárgyalni és megkötni.[128] Ennélfogva a tárgyalások korai szakaszában az uniós intézményeknek és a tagállamoknak ébernek kell lenniük a hatáskörök alkalmazandó megosztását illetően. Az egységnek és következetességnek az Európai Unió külső kapcsolatai terén való biztosításának szükségessége alapozza meg a külső kapcsolatok egész területét (és valójában ez volt az ERTA-elv mögött meghúzódó indok). Ez különösen a külső kapcsolatokra vonatkozik, mindazonáltal megvannak a következményei az Európai Unió belső fellépéseire nézve is.

194. Ha az Európai Unió az EUMSZ 3. cikk (2) bekezdés alapján kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az Egyezmény megtárgyalására, akkor az arra vonatkozó bármilyen határozat, hogy a tagállamok is vegyenek részt a megállapodás (egy részének) megtárgyalásában, szükségképpen sérti az EUMSZ 218. cikket, és aláaknázza az uniós intézmények hatásköreit és fellépéseit. Ellentétes lenne tehát a Szerződések céljaival is. A hatáskörmegosztás (beleértve az EUMSZ 2. cikk (1) bekezdésében található hatáskörmegosztást is), és a hatáskör-átruházás elvének tiszteletben tartására irányuló kötelezettség a jóhiszemű együttműködés elvének kifejeződései, és ezért nincs szükség az EUSZ 13. cikk (2) bekezdése szerinti külön megállapításra.[129]

195. Ha az Európai Unió nem rendelkezik kizárólagos hatáskörrel a teljes Egyezmény megtárgyalására, az uniós intézmények és a tagállamok közötti együttműködés kétségkívül az egyik lényeges feltétele a vegyes megállapodás megkötése lehetővé tételének. Noha elfogadom, hogy a közös határozat az együttműködés talán legszorosabb formájának kifejeződése, az eljárási szabályoktól nem lehet eltekinteni a jóhiszemű együttműködés elvének nevében. E tekintetben már kifejtettem, hogy álláspontom szerint miért nem teszik lehetővé a Szerződések egy hibrid aktus elfogadását. Ezért szükségtelennek tartom azt, hogy külön megállapítást tegyek a negyedik jogalap tekintetében.

A költségekről

196. A Bizottság pernyertes lett. A Bizottság kérte a Tanács kötelezését a költségek viselésére. Az eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az eljárási szabályzat 140. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy az eljárásba beavatkozó tagállamok és intézmények maguk viselik saját költségeiket.

Végkövetkeztetések

197. A fenti megfontolások fényében azt javasom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

– semmisítse meg a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott 2011. december 19-i azon határozatot, amely az Európai Uniónak és tagállamainak az azon tárgyalásokban való részvételére vonatkozik, melyek az Európa Tanácsnak a műsorszolgáltató szervezetek jogainak védelméről szóló egyezményét érintik;

125 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Svédország ügyben hozott ítélet 73. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

126 — Lásd például a C-29/99. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2002. december 10-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-11221. o.) 69. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

127 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Svédország ügyben hozott ítélet 71. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

128 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Svédország ügyben hozott ítélet 73. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a fenti 62. lábjegyzetben hivatkozott 1/94. sz. vélemény 108. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

129 — Lásd továbbá például a C-459/03. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2006. május 30-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-4635. o.) (MOX Plant-ügy) 169–171. pontját, a C-195/90. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1992. május 19-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-3141. o.) 36–38. pontját, valamint a C-78/90. és C-83/90. sz., Compagnie commerciale de l’Ouest and Others egyesített ügyekben 1992. március 11-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-1847. o.) 19. pontját.

– kötelezze az Európai Unió Tanácsát saját költségeinek viselésén kívül a Bizottság részéről felmerült költségek viselésére, és

– a cseh, a német, a holland és a lengyel kormány, az Egyesült Királyság Kormánya és az Európai Parlament maguk viseljék a saját költségeiket.